

„Fontos volt a lelki ráhangolódás is, ezért mindig volt áhítat, és ezt legtöbbször a kórustagok vállalták.”

„A Jubilatában énekelni életforma” ▶ 7. oldal

„Soha nem fogom elfelejteni a rendszerváltás utáni két év szentestétjét... Reisch lelkész úrral fel voltunk rá készülve: lehet, hogy csak egy-két emberrel leszünk együtt, de hála Istennek, nem ez történt. Akkoriban még csak a templomfalak álltak, de évről évre egyre többen jöttek istentiszteletre.”

Interjú Baráth Károly születésnapjával ▶ 9. oldal

„A hatalmi ágak szétválasztása elvének megsemmisítésével az evangélikus egyház egy évszázados alapelveit tagadta meg...”

Az evangélikus egyházjog mai aktualitása ▶ 13. oldal

Régi-új Liturgikus sarok ▶ 2. oldal

Útra indító áldás ▶ 3. oldal

Gimnáziumi csendesnapok ▶ 4. oldal

Május első vasárnapja – anyák napja ▶ 8–9. oldal

Adjátok vissza nekem Jézust! ▶ 11. oldal

Rajzolj, fuss, maszato! ▶ 12. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Semmiképpen ne tágíts attól, hogy Krisztus halálozat és bűnödet magára vette. Hiszen Krisztus feltámadását éppen ezért kaptuk ajándékba. Ha nem élek vele, megkárosítom az én Uramat, mert megbénítom húsvéti győzelmét. Pedig a feltámadás nem valami tétlen diadal. Sőt arra való, hogy erőforrás legyen. Hogy kísértésben, bűneim rettentése között ne nézsek egyébre, hanem mindig csak Krisztus boldogító feltámadására.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

FOTO: AKNAY CSABA

Aknay-oltárkép Balatonbogláron

▶ Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Balatonboglári Evangélikus Egyházközség szervezésében avatták föl húsvétvasárnap Aknay János Kosuth- és Munkácsy-díjas festőművész oltárképét a helyi evangélikus templomban.

Aknay János 2010 nyarán a Balatonbogláron megrendezett, *Őrangyalok és hírvivők* című kiállítását követően példamutató és nagylelkű felajánlást tett. Ennek kézzelfogható – pontosabban szemmel látható – eredményeként április 24-én, húsvétvasárnap a teljesen megtelt balatonboglári templomban ünnepi istentisztelet

keretében *Ittész János* evangélikus püspök felavathatta a művész által festett, *Megváltó* című oltárképet. A püspök ünnepi beszédében elmondta, hogy minden emberi alkotás mulandó, de Isten üzenetét hordozva fontos hírt közvetít.

▶ Folytatás a 3. oldalon

KORMÁNYTAGOK IS IMÁDKOZTAK...

Lefegyverző szelídség

Budapestnél nagyszerdán tetőztek a békehullámok a Dunán

▶ Nem csekély üzenetértéke van annak az ökumenikus nyitottságnak, amellyel német evangélikus testvéreink készülnek a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára. A Bajor és a Württembergi Evangélikus Egyház ennek jegyében szervezte meg és indította útjára azt a *Békehullámok a Dunán* elnevezésű nemzetközi rendezvénysorozatot is, amelynek magyarországi központi alkalmait április 20-án zajlottak a főváros – folyóparttól néhány száz méterre fekvő – „lutheránus szigetén”. A hazai szervezők *Ellentámadás: lefegyverző szelídség* címmel mozgósították a budapesti Deák térre. Az evangélikus gimnázium dísztermében kora délután konferencia, 18 órától a templomban ünnepi istentisztelet bátorított az erőszakkal szembeni krisztusi hozzáállásra.

Május közepén egy Jamaicába tervezett rendezvénnyel zárul az *Erőszak leküzdésének évtizede*. E reménykeltő, hangzatos címmel az Egyházak Világtanácsa (EVT) illetve a mögöttünk hagyott tíz esztendő, anno arra biztatva taggyűléseit, hogy a maguk eszközeivel tegyenek meg mindent az előzetesen kidolgozott *Ökumenikus békefelhívásban* foglaltak megvalósulása érdekében.

▶ Folytatás az 5. oldalon

FOTO: T. PINTER KÁROLY

Húsvét után

■ KÁKAY ISTVÁN

Miért utazik valaki fát ültetni sok száz kilométerrel távolabbra? Miért visz egy kis csapat távoli, idegen földre egy marék magyar földet? Miért utaznak püspökök, egyházi vezetők olyan messze, hogy saját maguk ültessenek?... Április 12-én álltam és néztem, ahogyan a wittenbergi Luther-kertben a télhárs-csemetét magyar földdel körülterítik, jelképesen elültetik, megöntözik, és nemzetiszínű szalagot kötnek rá. Hallgattam az áhítatot a viharos szélben, ízleltem a felidézett lutheri szavakat: „Ha tudnám, hogy elpusztul a világ, ültetnék egy almafácskát.” Hallgattam az áldást: A fa növekedjék, erőssé legyen.

Azt mondják, aki fát ültet – életet ültet. A reformációi emlékbizottság maréknyi csapatával jártunk Wittenbergben, hogy mi, magyar evangélikusok is ültessünk egy fát az evangélikusság lutheri kertjébe. Egy fát, amely bennünket szimbolizál, ránk emlékeztet. Egy fát, amely alighanem túlél mindnyájunkat. Egy fát, melyet láthatnak majd a jövő nemzedékei is.

Ismerem a faültetőket. Közösen szolgáljuk ugyanazt az ügyet. Ott, a faültetés ünnepélyes órájában különösen eggyé váltunk, hangsúlyosan egy közösséggé.

Ahogy ott álltam, eszembe jutott, hogy a fák már az emberiség őskultúrájában is jelképek voltak. A fa lehet a világ tengelye, az élet szimbóluma. A fák nagy titkok tudói. *Baudelaire* írja: „Templom a természet. Élő oszlopai időnként szavakat mormolnak összesűgva.”

Ahogy figyeltem faültető társaimat, eltűntek a mindennapok küzdelmei. Éreztem közösségünk erejét, megérintett együvé tartozásunk tudata. S úgy éreztem, ezt a pillanatot haza kell hozni, és meg kell osztani testvéreinkkel. Mert ezért kellett kiutaznunk Wittenbergbe. Azért volt érdemes olyan messzire utazni, mert ott a távolban a faültetés órájában érett igazán eggyé a mi magyar evangélikus közösségünk – és most, hogy hazajöttünk, többet hoztunk, mint amennyit vittünk.

A hárs igen gazdag jelentésvilágú fa. A germán mitológiában Freyának, a szerelem, a természet és az élet istennőjének szent fája a hárs, mely jókedvet fakaszt, kilombosodása a természet megújulását jelzi. A

Nibelung-legendában – miként *Jan-kovics Marcell* írja – „az eposz hőse, *Siegfried* a hárs világra tövében lakó sárkányt (Lindwurm, Linddrache – hársfaféreg, hársfasárkány) úgy öli meg, hogy a sárkánybarlang előtt máglyát gyújt, és a szörny a füstben megfullad. *Siegfried* sárkányszírral bekeni magát, amitől

„Ismerem a faültetőket. Közösen szolgáljuk ugyanazt az ügyet. Ott, a faültetés ünnepélyes órájában különösen eggyé váltunk, hangsúlyosan egy közösséggé.”

sebezhetetlenné válik, kivéve a lapockáján, ahová egy hársfalevél tapad – a hárs szív alakú levele a hátton a szívnek megfelelő helyre került”. (*Vö. Achilles sarka, a hős egyetlen sebezhető pontja.*)

A fiatal fában láttam magunkat, láttam egyházunkat. A fa gyökerei mélyen a földbe nyúlnak – közös hitünkbe, közös múltunkba. Törzse erős kell, hogy legyen: tartani a dús, lélegző lombot, a sudár ágakat, az éltető leveleket. E törzsben látni véltem hivatalainkat – az irodát –, az éppen fakadó, élettől sarjadó lombkoronában gyülekezeteinket.

A hársfa, amelyet elültettünk, valóban szimbólum. Számomra immár magyar evangélikus közösségünknek is jelképe. Együtt növekedve a kert többi fájával, reményeink szerint, majdan igazi matuzsálemmé terebélyesedik. De mi már most hazahozhattuk a felnövekvő, erős és illatos hárs üzenetét: a jókedv, a gyógyulás, a szeretet kiteljesedésére való esély evangéliumát. Mert ama rég elkorhadt keresztfa óta nekünk minden általunk ültetett fában szabad felfedeznünk a kitért karú Krisztus alakját – a szeretetét, az áldását.

Hazajöttünk húsvétra, és hoztuk a békességben együtt dolgozó, egymás munkáját megbecsülő közösség vízióját is. Egy olyan közösséget, ahol mindegyikünknek megvan a saját helye, feladata, amelyben a gyökerek, a törzs és az ágak egymást erősítik. Egyazon test tagjaiként.

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója

BOTOS FERENC

Egy öreg hársról

Összegombolyult istenfonál hiszel a feltámadásban csillagport emelsz az ég fel mozdulatlan robozásban

Hit

Először nem több mint sejtnyi szikra sejlik, kibomlik, szétragyog bennem súlyosul majd lombja, fája Nélküled a levele is halott

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, szerető menyeyi Atyánk, hálás szívvel mondunk neked köszönetet, hogy szent Fiadat, akit bűneinkért halálra adtál, feltámasztottad megigazulásunkra, és általa örömet, békességet és üdvösséget ajándékozol a benne hívőknek. Nagypéntek és húsvét csodájában nyilvánítottad szándékodat: nem taszítod el magadtól a bűnbánó bűnösöket, hanem megtérésre hívod, és új élettel ajándékozod meg őket. Add nekünk a benned bízó hit bátorságát, hogy félelem nélkül terjesszük eléd könyörgésünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Hálát adunk neked, hogy a feltámadott Úr a Békesség Fejedelmeként lépett tanítványai közé, és az evangélium által békességet ajándékoz ma is népének. Békességben élhetünk veled, menyeyi Atyánkkal, és békességben élhetünk embertársainkkal is, mert ő lerontja az emberek és a népek közötti válaszfalakat is. A Lélek erejével hatékonyá teszi igédet, és így arra hív minket, hogy szent neved dicsőségét szolgáljuk. Add, hogy örömmel tegyük, amit ránk bízol. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Eléd hozzuk minden gondunkat is. A családokban, a nagyobb közösségekben és egész nemzetünk életében még mindig sok bajt és szenvedést okoz a bűn hatalma. Káros szenvedélyek, hűtlenség, önzés és szeretetlenség rombolja életünket. Szánj meg minket, és szabadíts meg bűneink hatalmából. Óvd meg a gyermekeket és a fiatalokat a kísértésektől. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk betegekért, magányos, megfáradt testvéreinkért. Adj a betegeknek gyógyulást, a szomorkodóknak vigasztalást. Áldd meg és tedd hasznossá azok szolgálatait, akik az elesettek, betegek, hajléktalanok, nyomorultak között az irgalmas szeretet cselekedeteivel tanuskodnak rólad. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk hazánkért, nemzetünkért. Adj bölcsességet vezetőinknek. Ne engedd, hogy megfélemedzenek arról, hogy neked adnak majd számot munkájukról. Fogd le a rosszat akarók kezét, és tedd eredményessé a békesség gyermekeinek fáradozását. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk az egész világért. Adj békességet mindenütt a földön. Áldd meg jó eredménnyel egyházad missziói szolgálatát, hogy mindenhol eljuthasson szent igéd üzenete. Add, hogy a bűnbocsánat örömhíre és az üdvösség reményesége teremtsen békességet a szívekben és az emberek között. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet]: *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Hallgass meg minket, Urunk, és mutasd meg rajtunk hatalmadat. Tudjuk, nem kell félnünk, mert te a reménység Istene vagy, aki bűnbocsánatot, örömet és üdvösséget ígértél népednek – szent Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet]: *Ámen.*

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP (QUASI MODO GENITI) – EZ 11,19–21

A fehér ruhát nem vetjük le, hanem belül hordjuk

Ennek a vasárnapnak több neve van. Van, aki számmal jelöli, van, aki szívesen megtanulja és őrzi az introitus latin kezdőszavát.

A harmadik neve pedig lassan mintha kikopna a szóhasználatunkból, még az egyházból is. Ki emleget ma *fehérvasárnapot*? Még az is megeshetik, hogy valaki az áruházak reklámszövegeiből ismert „fehér hetek” meghirdetésével hozza kapcsolatba. Pedig kár lenne felejtetni! Meg kellene őriznünk nem csupán hagyománytiszteletből, hanem a jelentésért is. Az első gyülekezetekben, az egyházban ezen a vasárnapon viselték utoljára, illetve tették le a fehér ruhájukat a húsvét hajnalán megkeresztelték.

Letették, de nem felejtették. Csak belülről került. Nem a szekrény belsőjébe, nem az emlékek porosodó, szürkülő raktárába, hanem a szívbe. Hiszen azt élték meg, amit a próféta szájával Isten maga ígért, amit Jézus Krisztus halálával és feltámadásával valóságosan is adott a benne hívőknek: Krisztus áldozatával megtisztított új szívet, újfajta életre és annak a kiteljesedésére való lehetőséget.

Pál apostol is erről az újról beszél, amikor keresztségünket Jézus Krisztus halálában és feltámadásában való részesedésünként érti és hirdeti. A prófeciát is csak innen, a Fiát ha-

lálba adó Isten felől, a Feltámadott keresztje felől érthetjük igazán. A prófécia „majd”-ja egyszer s mindenkorra érvényes jelenné vált, amikor a Fiú engedelmesen halálra adta magát, de halálával megtiporta a régít, a bűnt, a halált, és a holtaknak életet ajándékozott. Benne Isten ajándékozó keze testesült meg. Ajándékát nem feltétlenül teljesítése nyomán osztja, hanem azért, mert „gazdag irgalmasságában”. Ez az ígéretes „majd” válik üdvösséges jelenné, amikor a Feltámadott a megszokott keleti köszöntést új tartalommal tölti meg, amikor szétszéledt és a saját sorsuk félelmétől összebújt tanítványainak békességet ad.

Ezzel együtt a bűnbocsánat hirdetésére kötelezve az új szív ajándékának hirdetésére is szenteli őket. Minden gyónásunkkor mielőttünk is kitárja a „szekrényajtót”, hogy újra és újra rácsodálkozzunk: a „fehér ruha”, az új szív ajándéka a miénk is!

Vénségemben is átmelegszik a szívem, amikor egy régi keresztlést megörökítő fényképen látom, hogyan válik csupa szemmé egy kisgyermek, ahogyan a kistestvére fejére csordul víz a nézi. Reménység szerint valakitől talán felnőve is halotta: vele is ez történt. Kereszténynek lenni azt jelenti, hogy nem unok rácsodálkozni arra az újra, amelyben

A VASÁRNAP IGÉJE

Isten részesített, amelyet Jézus Krisztus halálában és feltámadásában nekünk ajándékozott keresztségünkben. Meg rácsodálkozni arra is, hogy ebből az ajándékból új életre, új magatartásra, megújuló reménységre is telik.

A Feltámadott biztatta, bátorította Tamás apostolt, hogy érintse csak meg a sebei helyét. Nem gondolom, hogy Tamás meg merte volna tenni. Elég volt neki Jézus szava, hogy emlékeztesse: az oldalseb az apostol új szívéért is dobogó szívet rejt.

A prófécia ígérete nem „privatizálható”. Az „új szív” ajándéka egyesít. Nem csupán az enyém, hanem Isten kezéből a miénk. Ez volt a titka az első gyülekezet születésének és életének is, akár a templomban voltak együtt, akár házanként törték meg az új szívet éltető Kenyeret. A gyülekezet egy szívvel részesedett az új szívet éltető Kenyér ajándékából.

Ebből a részesedésből arra is tellett, hogy azokkal is Isten háza népe közösségében legyenek, akikkel ebben az életben soha nem találkoztak.

Jó, amikor a keresztyének között egyetértés születik, de Isten népét soha nem valami közmegegyezés tartotta össze, hanem az új szívet ajándékozó Krisztusban való hit. Mi lenne, ha a magunk azonosságát nem a másik keresztyéntől való elhatárolódásunkban keresnénk, hanem a közös „fehér ruha”, az egy és új szív ajándékának az egységében, közösségében fedeznénk fel?

Más utat is lehet járni. A Feltámadott újat teremtő ajándékára fitymáló elutasítás vagy a „nekem ez kijár” gögje is lehet a válasz. A prófécia nem hagy kétséget afelől, hogy az ilyen magatartásnak nem Isten Krisztusa a kárvallottja.

Ne vessük meg az „új szív” ajándékát, se a fehér ruhát, még ha belül hordjuk is. Se belül, se kívül nem hagyja Krisztus kimenni a divatból! Ámen.

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! Áldott légy, Krisztusunk, hogy haláloddal és feltámadásoddal, bűneink bocsánatának jó hírével, keresztségünkkel, szent tested és véred ajándékával fehérbe öltöztetted népedet. Ha bепiszkitottuk, ne unj rá kimosdatni minket, míg országodban a színed soha nem vesztő fehérbe öltöztetsz bennünket. Ámen.

Régi-új Liturgikus sarok

LITURGIKUS SAROK

Rovatunk: mint maga a liturgia. Egyszerre régi, ősi, Isten régóta tartó ajándéka, amelyet az előttünk járók, a biznyságtévők fellege, az egyház népe továbbadott – és egyszerre vadonatúj, hiszen a Szentlélek megeleveníti a betűt, az ígét, az örökölt kincset úgy, hogy ott, akkor, abban a pillanatban születik, válik eseményé, amikor felcsendül, láthatóvá és érezhetővé lesz.

Egy olyan rovat újul meg most, amelyben közel öt éven át több mint kétszáz írás segített eligazodni a liturgia világában. Néhány évnyi Csipkerózsika-álmom után mostantól ismét úgy vehetik kézbe az *Evangelikus Életet* az olvasók, hogy hétről hétre kapnak valamilyen információt az egyház alapvető életmegnyilvánulásának, az istentiszteletnek a témaköréből. A sorozat azonban – hűen az előéletéhez és az ügy lényegéhez – nem csupán ismeretanyagot akar átadni, hanem tanuskodni akar Isten ajándékairól, azokról a kincsekről, amelyek Urunk szeretetének a jelei a világban és az egyházban, egyéni és közösségi életünkben.

Az elmúlt években sem járt távol lapunk második oldalának ez a része az istentiszteleti élettől, hiszen *A vasárnap igéje* rovat és az általános könyörgő imádság (*Oratio œcumenica*) szövege alatt-mellett énekeinkkel foglalkoztunk. Az énekekkel, amelyek sohasem töltelékanyagok a gyülekezet összejövetelein. Ellenkezőleg, mindig az istentiszteletre is jellemző kettős funkciójuk van: egyrészt igehordozók, azaz a ze-

ne és a költemények szárnyukra veszik az ígét, és a maguk módján hirdetik, beleénekeltek az ember szívébe, másrészt válaszok az Isten közeledésére – örömeink és bánatunk, gazdagságunk és üres voltunk kifejezői. Nem egyszerűen a hangulatunkat tükrözve, hanem mindig az Istennel való kapcsolatban megszólaltatva.

Miben látjuk a régi-új *Liturgikus sarok* feladatát és célját? Elsősorban abban, hogy segítsük olvasóinkat: minél jobban meg tudják ragadni az istentisztelet gazdagságát. Sokszor tapasztalom, hogy a liturgikus igénytelenség mögött tájékozatlanság áll. Mivel nem ismerik meg a nagyszerű kincstárat, nem látják át a gazdag lehetőségeket, nem tudják, hogy mi miért van, és mire segít hitünk gyakorlásában és fejlődésében, ezért nem is igénylik. Pedig gondoljunk csak bele: Isten az őszövétségi korok óta folyamatosan ajándékozta kiválasztott népét. S ezeket a kincseket az istentiszteletben a hívők korszakról korszakra összegyűjtötték, elraktározták, és élő hagyományként továbbadták; és gondoljunk bele abba is, hogy kétezer év óta mi mindent élt meg, tanult meg, kísérletezett ki az egyház népe!

E gyűjteményt az egyház folyamatosan kontrollálta. Amit nem tartott időtállóan, elhagyta belőle, amit még nem tartott véglegesnek, azt érlelte vagy csiszolta, amit beváltak tudott, azt megtartotta, s a következő generációnak átadta. Így vesszük át istentiszteletünket Isten

ajándékozó kezéből és a biznyságtévők fellegének örökségeként. Rovatunk a kincs bemutatását, megismertetését tűzi ki elsőrendű feladatául, mindig kiegészítve azzal, mit tudunk mi ma hozzátenni a magunk értékeiből.

Ugyanakkor célunk az, hogy a liturgika szakmai szemszögéből reagáljunk bizonyos eseményekre, jelenségekre, folyamatokra. Elsősorban azért, hogy megismertessük olvasótáborunkkal az új és jó kezdeményezéseket, másodsorban azért, hogy felhívjuk a figyelmet az esetleges veszélyekre (amelyek talán éppen egy pozitívnak látszó szokásban vagy újításban rejtőzködnek). Figyelemfelkeltő, segítő kritika kíván ez lenni, sohasem ítélet.

Nem titkolt vágyunk az is, hogy az olvasókkal együtt kitekintsünk falainkon, sőt határainkon túlra. A gyülekezetközponitú gondolkodásmód akkor működik, ha az adott közösség a nagy egész részeként értelmezi magát. S ez igaz az istentiszteleti élet viszonylatában is. Szükségünk van arra, hogy identitásunkat ne csak negatív módon határozzuk meg – hogy tudniillik kik nem vagyunk –, hanem úgy is, hogy felismerjük, miben hasonlítunk testvéreinkre, és miben térünk el tőlük.

A közös kincset másként és másként használják a világ evangélikusságának nagy családjában. Éppen úgy tudatosítani kell azt, mi a mi specialitásunk, mint azt, hogy miben tanulhatunk a másiktól, aki talán jobban csinálja. S igaz ez a más felekezetben élő tanítványtestvéreinkre is.

A közeljövő konkrét témája az élet eseményeihez kapcsolódó liturgikus szolgálatok rendje (esketés, temetés), az egyházi szolgálatok liturgikus kerete (ordináció, szentelések, iktatások), valamint az épületek és eszközök (templom, gyülekezeti ház, parókia, intézmények, templomi felszerelések stb.) megáldásának formája. Elkészült ugyanis a *Liturgikus könyv* második kötetének tesztverziója (elektronikus formában), amelyet reménységünk szerint a lelkeszi munkaközösségek véleményezni fognak, mielőtt nyomtatásban megjelenik.

A rovat cikkei nemcsak arra adnak majd alkalmat, hogy egy-egy liturgikus folyamatot bemutassunk, hanem arra is, hogy a dolgok lényegéről beszéljünk: mi az egyházi szolgálat titka és lényege, milyen szerepük van hitünkben az épületeknek, tárgyaknak, mit jelent az, hogy Isten számára felajánljunk, elkülönítünk valakit vagy valamit. S mindezekben megszólalhat az életről, halálról, Isten akaratáról, szeretetről és kegyelméről szóló tanítás és tanúságtétel.

Legyen áldás a régi-új *Liturgikus sarok* szolgálatán!

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Az *Evangelikus Élet* 2005–2010. évi lapszámait PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Aknay-oltárkép Balatonbogláron

► Folytatás az 1. oldalról

Hann Ferenc Munkácsy-díjas művészettörténész (ő azóta elhunyt, idézett írása az utolsó publikációja) a következőt írja Aknay János oltárképéről: „A 300 x 200 cm méretű, akrillal vászonra festett mű a megfeszített Krisztust ábrázolja abban a pillanatban, amikor megválnak a földi világtól. Lábai még érintik e gyarló plánetát, széttárt karjai azonban már az

égi mezők felé nyúlnak, s fel is oldódik a megfoghatatlan éterikus szférában. (...) A test maga súlyos, erős kontúrokkal határolt, a szerkezetet jóformán csak a meggyötört bordák hangsúlyozzák. A finoman megoldott (félprofil, félig szembenézetű) arc szomorúságot sugall, a lehunyott szemek már befelé tekintenek: »Bevezetett.« Az oldott, puha líraisággal megfestett háttér színei (aransárga = örökkévalóság, zöld = élet, kék

= égi mezők) egymásba folynak, a teljesség tapinthatatlan kulisszái. Aknay oltárképe a *Crhristus victor quia victima* megjelenítése, de egyben az *ascensio Dominire* is utal.”

Az ünnepi esemény alkalmából az új oltárképpel gazdagodott gyülekezet levélben üdvözölte dr. Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-miniszter és Gáncs Péter, egyházunk elnök-püspöke is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Kulcskérdés az összefogás

Polgármesterek újabb találkozója az északi püspöki hivatalban

► Egyházunkhoz kötődő önkormányzati tisztviselőket hívott ismét beszélgetésre április 19-ére a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének elnöksége, dr. Fabiny Tamás püspök és Benczúr László kerületi felügyelő a püspöki hivatalban.

működése, egymás kölcsönös segítése – állapította meg az államtitkár. A bemutatkozást követő – Krámer György püspökhelyettes által mode-

Emellett több polgármester kiemelte a lelkészekkel való jó kapcsolat jelentőségét, mindezt személyes példával alátámasztva. Srna Zoltán mint

ASZERZŐ FELVÉTELE

A meghívott polgármestereket, alpolgármestereket, jegyzőket és kisebbségi önkormányzati képviselőket Benczúr László köszöntötte, majd Fabiny Tamás igei bevezetője hangzott el Józsa 1,9 („Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr mindenütt, amerre csak jársz”) alapján.

A találkozó fő előadója dr. Latorcai Csaba, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára volt. A települési önkormányzatok és az egyházak együttműködése című vitaindító referátumában részletesen kitért a minisztériumnak az egyházakat célzó támogatási programjaira. A nemzet felemelkedéséhez, közösségeink megerősödéséhez szükséges az egyházi és a civil közösségek szorosabb együtt-

rál – fórumbeszélgetésen Srna Zoltán, a felvidéki Szász, Szabolcs Attila, a budapesti XXII. kerület, Dian József, Csóvár és Sinkó Vilmosné, Zebegény polgármestere vett részt. Szó esett – többek között – a pályázati feltételek precíz betartásának szükségességéről, az önkormányzatok és az egyház összefogásának mindinkább növekvő fontosságáról, az új szemléletmódról, mely szerint az egyházak is tudják segíteni a civil közösségeket pályázatokon keresztül.

határon túli polgármester örömmel konstataálta a Magyarországon jól működő kisebbségi önkormányzatok munkáját, és biztatta a jelenlévőket testvérkapcsolatok kiépítésére határon túli közösségekkel.

A három és fél órás együttlétlen sokak által megfogalmazott igény újabb konzultációk irányába mutat, és reménység szerint szoros együttműködést, illetve tapasztalatcserét eredményez a jövőben.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Egy álmom megvalósulása

► A Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség honlapján az egyik rovat címe: *Álmaink*. Első pontja pedig *A templom renoválása*. Nos, ez a pont minden bizonnyal törölve lesz, hiszen – ahogyan Karl Jánosné Csepregi Erzsébet, az egyházközség lelkésze az ünnepi közgyűlésen jelenthette – „a templom teljes, eredetihez közelítő felújítása megtörtént”. Ezért kerülhetett sor húsvét második napján arra az istentiszteletre, amelyen a Déli Egyházkerület püspöke megáldotta a tavaszi ég alatt hófehéren ragyogó templomot.

Az elnök-püspök Jer 32,39–41 alapján hirdette Isten igéjét. „Itt, Sárszentlőrincen azt ünnepeljük – mondotta –, hogy egy több száz éves templom meg tudott újulni. Fontos is, jó is a külső megújulás, de még fontosabb, hogy az ember belül is megújuljon. Te hol tartasz? Van-e benned új reménység, új hit?” – fordult a gyülekezethez Gáncs Péter. „Ahogyan itt most ismét a templom centrumában van a keresztre feszített Krisztust ábrázoló, helyére visszakerült – 230 éves, eredeti oltárkép, úgy kellene a mi életünk centrumában is Krisztus keresztjének állnia” – hangsúlyozta az egyházkerület lelkészi vezetője.

tét: „Nyomasztó és sürgető feladat volt az igen leromlott állapotban lévő templom felújítása. Köszönet a tervezőknek, építőknek, segítőknek, mindazoknak, akik munkájukkal hozzájárultak, illetve anyagi segítséget nyújtottak a végül is 55 millió forintba kerülő renováláshoz” – zárta beszámolóját Karl Jánosné Csepregi Erzsébet.

A Tolna-Baranyai Egyházmege presbitériumának jókívánását Andorka Árpád, a Déli Egyházkerület felügyelőhelyettese, az egyházmege felügyelője tolmácsolta. Az alkalom ünnepi hangulatát emelte Simon Barbara orgonaművész és a

FOTÓK: BAKAY PÉTER

Az istentiszteletet követő közgyűlésen – Nagy Zoltán felügyelő köszöntő szavai után – a gyülekezet lelkésze ismertette a renoválás történe-

Viva Voce énekkar szolgálata, valamint a gyülekezet óvodásainak kiskórusa.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

Útra indító áldás

„Az Úr áldjon meg, és őrizzen meg téged! Az Úr világosítsa meg az ő arcát terajtaid, és könyörüljön rajtad! Az Úr fordítsa az ő arcát tefeléd, és adjon neked békességet!”

Mindannyiunk számára ismerős az úgynevezett ároni áldás (4Móz 6,24–26), amely ünnepi alkalmaink, istentiszteleteink végén szokott elhangzani. Amikor a lelkész, kezét fölemelve, útra bocsátja az ünneplő közösséget.

Az áldás lezárja a szertartást, és útra indítja Isten népét. Most különösen is azokra a fiatalokra gondolva idéztem, akik ezekben a napokban érkeztek el életük jelentős állomásához. Átélték a ballagás, az alma matertől való búcsúzás megható ünnepét, és készülnek eddigi életük legkomolyabb vizsgájára, az érettségire.

Az áldás nem jókívánság, annál sokkal több. Isten szava, hűségének ígérete. Ezért először is hitvallás-ként idéztem most a jól ismert áldást. Hiszen az Istentől kapott ígéretre építő reménységünk is megfogalmazódik benne. Isten most is valóra váltja ígéretét, és velünk marad. Hitvallásként idéztem abban az értelemben is, ahogy a zsolttáros egykor

sokak számára ismerősen megfogalmazta: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrök.” (Zsolt 127,1) Vagyis reménységünk, remélt sikereink alapja Isten velünk maradó hűsége. Rá mindig számíthatunk. S jól teszünk fiataljaink is, ha életük, jövőjük tervezésénél nem feledkeznek el róla. Ha Isten áldása nem kísérné fáradozásunkat, tanulásunkat, munkánkat, minden hiábavaló lenne.

De ki ez az Isten, aki megígéri, hogy velünk van? Az áldás hármass formulájában világosan szól magáról. Ő az, aki teremtette és megőrzi az életet. Az emberiség és hazánk történelmében is mindig akkor történtek a legnagyobb bajok, amikor felelős vezetők, döntéshozók elfeledtek arról, hogy ők a maguk helyén a mindenható Isten munkatársai. Jaj annak a népnek, jaj annak a közösségnek, amelyik elfeledkezik arról, hogy az életet ajándékba kapta, és az élet megőrzését átháríthatatlan feladatként rábízta az élet Istene.

Ezért hangzik így az útra indító áldás: Isten megőrzi. Aki életet adott, az meg is tart. Vigyázzunk tehát magunkra és egymásra is! Ezt kérem

ÉGTÁJOLÓ

az érettségire, a nagybetűs Életre készülő fiataljainktól is. Ne higgyék el a mai divatos szólamokat! Senki ne gondolja, hogy az az élet teljessége, amit elfogyasztunk, az az élet, amit (többé-kevésbé) divatos ruhadarabként magunkra öltünk, amit jól fizető foglalkozásunkban elérünk! Mert tudjuk, hogy az élet ennél sokkal több, mert az életben, a teremtett, a megőrzött életben jelen van Isten szeretete és hűsége.

Ez az Isten irgalmas Isten. Vannak, akik azt mondják, hogy a magyar nép nemzeti imádságával, a *Himnusszal* kapcsolatban teológiai fenntartásai vannak; szerintem is van némi igazság ebben a megállapításban. Én is azt gondolom, *Kölcseynek* tévedett, amikor azt mondta, hogy a jövőt is előre megbűnhödtük. A múltat sem tudja az ember megbűnhödni. Mert ha Isten benyújtáná a szám-

lát, és mindent számon kérne rajtunk, már nem is élnénk. Ezzel szemben az az igazság, amit így olvasunk a Bibliában: „Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irtalma, mindennap megújul.” (JSir 3,22–23a) Szeretettel fordul felénk, és megbocsátja bűneinket.

Ezt hirdeti az evangélium, és erről tanúskodik az egyház: Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fia, Jézus Krisztus keresztthalálával és feltámadásával a bűnbocsánat, új élet és üdvösség ajándékát kínálja fel a benne bízóknak. Senkinek nem kell, nem kellene szégyellnie, hogy felismerje: szüksége van Isten irgalmára, szeretetére, hűségére. Üdvös lenne, ha ifjaink is eljutnának a *fiatalság boldonság* hamis közhelyétől a Balassienek megrendítő felismeréséig: „Bocsásd meg, Úristen, ifjúságomnak vétékét...” (ÉÉ 404,1)

Az áldás végül felemeli tekintetünket a földi élet, életünk aktuális történései, de a történelmi események horizontjáról is a végső reménységre. Mert bár jó itthon lenni ezen a földön, és jó lenne, ha kevésbé lenne huzatos ez a sokat próbált Kárpát-medence, jó lenne, ha valóra válna az ígéret, hogy nép népre kardot többé nem

emel, és jó lenne itt teljes jogú, másokkal is egyenrangú uniós polgárként boldogulni, de a mi reménységünk mégis messzebbre néz. Mert az a békesség, amelyet az áldásban megígér az Úristen, az majd az ő országában jut teljességre. Jézus Urunk úgy tanított bennünket imádkozni: „Jöj-jön el a te országod!” S ez az ország megérkezik, amikor Isten arra megérettnek látja az időt. Addig pedig vándorúton járó nép vagyunk, olyan közösség, amelynek szüksége van áldásra, biztonságra, reménységre.

Így áldja meg és őrizze meg fiataljainkat, szereteteinket és mindnyájunkat a hármass ígéretével mellettünk lévő, a hármass biztosságot nekünk felkínáló mindenható Isten, az Atya és a Fiú és a Szentlélek!

Ittész János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

KÖSZI, gimnáziumi csendesnapok!

► A Budapest-Fasori és a Deák Téri Evangélikus Gimnázium idén április 19-én és 20-án tartotta nagyheti csendesnapját. A foglalkozásokat a gimnázium tanárai, evangélikus lelkészek, illetve – *Rosz-Nagy Szilvia* és *Csepregi András* iskolalelkészek felkérésére – a KÖSZI, azaz a *Keresztény Önkéntesek Szövetsége* az *Ifjúságért* csapata tartotta.

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium csendesnapjának középpontjában a *férfi, nő, keresztény házasság* téma állt. Negyvenperces interaktív foglalkozások, illetve nagyelőadás igyekezett körüljárni a keresztény házassággal kapcsolatos kérdéseket.

A fasori gimnáziumban...

A kiscsoportos műhelymunka során az énkép, az önértékelés, a nőesség-férfiasság volt a fókuszban, és szó esett a keresztény normától, értékrendtől való eltérésekről is. Annak érdekében, hogy valóban bizalmas, értékes beszélgetések jöhessenek létre, és hogy a diákok bátrabban, nyíltabban merjenek megnyilatkozni, az osztályok kisebb csoportokra bontva vettek részt a foglalkozásokon.

A gimnázium tanárai, lelkészek és önkéntes fiatalok is külön-külön vezettek beszélgetéseket, a KÖSZI csapatából két-két ember irányított egy-egy kiscsoportot. A beszélgetéseken terítékre került a testkép kérdé-

A délelőtti foglalkozások után az alsóbb évfolyamok előadást hallgathattak meg a keresztény házasságról *Pozsgai Olgától* és *Végh Andrástól*. A délelőtti és a délutáni programokat istentisztelet fogta össze, amelyen a gimnázium diákjai passiójátékot adtak elő.

Délután a felsőbb évfolyamosok vehettek részt a beszélgetéseken. Ez alkalommal hangsúlyosabban került elő a keresztény házasság és család alapításának, fenntartásának kérdése.

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium április 20-i csendesnapja passiói istentisztelettel kezdődött, majd a 2–4. órában hat 45 perces kiscsoportos foglalkozás várta a diákokat. A templomban a színpad kör passiójátékát láthatták, majd a fasori evangélikus gyülekezet

lelkészeivel a szenvedésről beszélgethettek. A díszteremben a Taita Alapítványról és önkéntes munkájáról – közelebbről egy kenyai árvaházat segítő programról – beszélt az alapítvány egyik munkatársa; színes beszámolóját három csoportban valamennyi diák meghallgathatta.

A KÖSZI önkéntesei a többi programpontért voltak felelősek. *Isten, hallasz?* címmel a végzős osztályok drámafoglalkozáson vettek részt. Interaktív színházi előadás részesei lehettek azok a tanulók, akik a *Mentactor* elnevezésű programot választották. A *Psichofészek* vezetői játékos gyakorlatokkal, beszélge-

...és a Deák téren

se, vagyis hogy a fiatalok milyennek látják magukat, és hogy mikor, hogyan érdemes változtatniuk önmagukon. Egy játékos feladat segítségével a diákok megpróbálták eloszlatni az ellenkező nemből élő tévhiteket, majd olyan példaképeket kerestek, akiknek valamely tulajdonságával ők is szeretnének rendelkezni, és megbeszéltek, hogy a vágyott tulajdonságok hogyan érhetőek el. A csoportok ezután közösen gyűjtöttek olyan technikákat, amelyek a helyes önértékelés kialakulását segítik.

Melyek egy párkapcsolat kialakulásának lépései, és mi az, ami igazán fontos egy kapcsolatban? – e kérdésekkel is találkozhattak a fiatalok.

tésekkel igyekeztek felhívni a figyelmet a lelki egészség ápolásának fontosságára, és olyan eszközökkel, tevékenységekkel ismertették meg a fiatalokat, amelyek a mindennapi életben segíthetnek ebben. A kultúra és a tartalmas időtöltés kérdéseit, lehetőségeit tárgyalhatták meg a diákok a *Kultúrfitnessz* című foglalkozásokon.

Az izgalmas, érdeklődést keltő alkalmak segítségével két valóban csendes napnak lehettek részesei a diákok az iskolák tanárainak, lelkészeknek és a KÖSZI fiataljainak együttműködésével.

■ CZOMBOS DOROTTYA és PELLIONISZ PETRA

Egymásért önként

Várpalotán önkéntes program indítását kezdeményezte *Tóth Attila*, a helyi evangélikus gyülekezet lelkésze. A nyitóalkalomra április 16-án a település művelődési házában került sor. A témában tartott tájékoztatón a helyi civil szervezetek, a fiatalok és az egyházak képviselői mellett önkormányzati képviselők és érdeklődők is részt vettek.

A résztvevők megfogalmazták, hogy mennyire fontos a helyi közösség fejlődése szempontjából a különféle segítő kezdeményezések összefogása, az önkéntes tevékenységen keresztül egymás segítése. Ennek a gondolatnak a jegyében született Tóth Attila kezdeményezése, mely a *Háló* programot (a Magyarországi Evangélikus Egyház önkéntes programját) kívánja eszközülni használni ahhoz, hogy a helyi közösség tagjai teljesebbé tudják tenni egymás életét. *Dr. Szalai Marianna* háziorvos a rendelőjét kínálta fel a városban felállítandó önkéntespontok egyikéül.

A településen több civil szervezet és vállalkozás is partnerséget ajánlott a kezdeményezéshez. A fővédnöki tisztelet a város polgármestere, *Talabér Márta* vállalta, és támogatja a programot egyházi diakóniai szolgálata is.

A tájékoztatót követően a résztvevők öt fát ültettek el a Bakonyi utcában felállítandó önkéntespont közelében, hozzájárulva ezzel a lakótelepen élők környezetének megszépítéséhez.

■ BUDA ANNAMÁRIA

FOTÓ: HUNYA SZILVIA

Elkészült a plébánosi pálya

Egyelőre ideiglenes helyen felállítva, de elkészült Rédcisen az a gördeszka-, görkorcsolya- és BMX-pálya, amely *Lendvai Zoltán*, a videómegeosztó oldalak és a sajtóbeszámoló révén világszerte „gördeszka papkék” megismert helyi plébános kezdeményezésére épült.

Az április 9-i avatóra sok száz érdeklődő látogatott el a szlovén határ menti zalai faluba. Szép számmal érkeztek vendégek távolabbról, még a határon túlról is. *Tóth Lajos* alpolgármester szerint egy álom vált valóra a pálya megépítésével, amelyhez az önkormányzat biztosította a futballpálya mellett a szükséges területet; ezenkívül nagyon sokan munkával, nyersanyaggal vagy pénzzel járultak hozzá az építkezéshez.

A pályát a közeli Lendvai működő Varis Top cég készítette el, amelynek ez az első magyarországi munkája. *Silvian Civre*, a társaság igazgatója azt mondta: számára első hallásra mesének tűnt a plébános kezdeményezése, de mint látható, nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek is hisznek még abban, hogy a mesék megvalósulhatnak. A kétszázötven embert foglalkoztató, négy vállalatból álló cégcsoport vezetője elmondta: Európában eddig kétszázhuszonegy gördeszkapályát építettek, az idén egyet Nagy-Britanniában, kettőt Németországban készítettek el, a negyedik lett a rédcisi, de reményeik szerint Lentiben is épül hasonló hamarosan.

zel hozzájárultak az építkezéshez. Hosszan sorolta azoknak a magánembereknek, települési vezetőknek vagy cégtulajdonosoknak a nevét, akik néhány ezer – vagy akár százezer – forintos adománnyal támogatták az építkezést.

Közvetlenül az átadott ideiglenes mellett készül már a végleges pálya alapja is, várhatóan június végén ide helyezik át a már meglévő és továbbiakkal kiegészített betonlemezeket. Az alap mintegy kétfélmillió forint értékű, míg a Szlovéniában gyártott elemek ára nagyjából tizenkétezer euró, de ez utóbbihoz is kedvezményrel jutottak hozzá.

A pályát a fiatalok hamar birtokba vették, és Zoltán atya – sokak biztatására – reverendában tartott is egy rövid bemutatót. A létesítményt *Fli-szár Károly* nagykanizsai plébános adotta meg. Az avatót zalaegerszegi, lenti és rédcisi ifjak gördeszka, görkorcsolyás és BMX-es bemutatója mellett Szombathelyről és Sárospályáról érkezett hívó fiatalok, az *Urban Dance West* breakcsoport előadása is színesítette.

■ MTI

„Hogyan ne veszítsd el a hitedet a szentmisén?”

A liturgikus visszaélések és a nem kellő áhitattal bemutatott szentmise oka az Istenbe vetett hit visszaesésének, az önzés előretörésének és annak, hogy egyre kevesebben járnak misére – nyilatkozta *Raymond Burke* bíboros, a Vatikán legfelsőbb bíróságának vezetője és *Antonio Cañizares Llovera* bíboros, az Istenisztelet és Szentségi Kongregáció prefektusa egy, a szentmiséről szóló könyv római bemutatóján. A kötet címe: *Hogyan ne veszítsd el a hitedet a misén?*

A provokatív című kötetet egy olasz pap, *Nicola Bux* írta, aki a Hittani Kongregáció, a Szenttéavatási Kongregáció és a pápai liturgiáért felelős hivatal szakértője, tanácsadója is egyben. *Raymond Burke* bíboros úgy fogalmazott a bemutatón: ha abba a hibába esünk, hogy azt hisszük, mi vagyunk a liturgia középpontja, a misé-

re járás oda fog vezetni, hogy elveszítjük hitünket. Hozzáette: a liturgikus visszaélések komoly károkat okoznak a katolikusok hitében.

Sajnos – tette hozzá – nagyon sok pap és püspök szegi meg a liturgikus normákat, akár úgy is, hogy örömet leli ebben, mondván, hogy azok nem fontosak, pedig az elkövetett mulasztások, eltérések igenis „komoly visszaélések”.

Cañizares bíboros leszögezte: osztja a könyvben foglaltakat. Ha ugyanis nem megfelelően veszünk részt a szentmisén, az eucharisztia megünnepelésében, és ha azt nem az előírásoknak megfelelően celebrálják, akkor az a hit elvesztéséhez is vezethet. És ez igaz a római rítus rendes és kivételes formájára is (azaz a „trident” rítusra).

Nicola Bux kifejtette: sajnos nagyon sokan azt gondolják, hogy a misé valami olyasmí, amit a pap és a

hívek közösen csinálnak, holott ténylegesen Jézus műve. Hozzáette: ha két különböző helyen megnézzük, hogyan mutatják be a liturgiát, azt fogjuk tapasztalni, hogy a két mise nem ugyanaz, nem ugyanúgy celebrálják. Ezek szerint az egyik mise – az, ahol megszégik a liturgikus normákat – nem a katolikus egyház liturgiája, amelyen a részvétel minden hívő joga, hanem csupán a pap vagy a plébánia miséje.

Cañizares bíboros elmondta még, hogy amikor olyan kevesen hisznek Istenben, mint ma, szükségük van a valódi eucharisztikus ünnepra, hogy emlékeztessék őket, csak az egyetlen Istent kell imádni, és hogy az emberi élet igazi értelme abból származik, hogy Krisztus életét adta értünk, és megváltott minket – írta a *Catholic Herald*.

► Magyar Kurír

► Folytatás az 1. oldalról

Miután a hírek nem igazán arról szólnak, hogy májussal minden formájában megszűnőben lenne az agresszió, akár mosolyt is fakaszthatna arcunkra az EVT – évtizeddel ezelőtt meghirdetett – jó szándékú „erőlködés”. Csakhogy az erőszak leküzdésére sürgető felhívás alapvetően a keresztény/keresztényen felekezetekhez tartozókhoz szól, miként a *Békehullámok...* elnevezésű projekt megálmodói is a Duna menti államok keresztényeit kívánják – részben az EVT-évtized programjához csatlakozva – önvizsgálatra készíteni.

A Békehullámok a Dunán rendezvénysorozat deklarált célja, hogy „bátorítsan az erőszak felismerésére és leküzdésére, keresztényekként az erőszakmentes együttélésért történő fellépésre, a kapcsolatok építésére, a béke lelkiességének megélésére. A központi kérdés: hogyan válhat a Duna, amely a történelem során gyakorta volt háborús összecsapások tanúja, Európa növekvő globalizációjának összefüggésében a béke folyamává?”

Bár a központi kérdésre önmagában a budapesti konferencia sem tudott megfelelni, a Deák téri evangélikus gimnázium dísztermét csaknem zsúfolásig töltő hallgatóság – az előadók jóvoltából – meggyőző, hiteles válaszokat kaphatott a konfliktuskezelés kérdéseire. Dr. Csepregi András már bevezető előadásának címével – *Látni, érteni, tenni* – irányt mutatott. (A jelenleg fásori iskolalelkészként szolgáló teológus előadásának szerkesztett változatát lapunk jövő heti számában tervezzük közzélni.)

Cselekvő szolidaritásra ösztönzött a világ számos országában ma is tényleges életveszélynek, üldözöttségnek kitett keresztények érdekében *Víz Péter*, a CSI Magyarország igazgatója. Előadásának hallgatói – egybek mellett – arról a meghökkentő tényről is értesülhettek, hogy a kopt keresztények ellen olykor még Németországban is atrocitásokat követnek el muzulmán hitű egyiptomi menekülttársaik...

A békehullámok elsősorban mégis a sárszentlőrinci gyülekezet roma tagjai révén nedvesítették meg sokak szemét. Pedig vezetőjük, *Bakay Péter* evangélikus missziói lelkész előlírójában rámutatott arra, hogy a bűn megannyi formája – irigység, önzés, hatalomvágy stb. – nem településspecifikus. Mi több, a „faji ellentéték” nem csupán a cigány–magyar, de éppenséggel a cigány–cigány viszony-

Budapestnél nagyszerdán tetőztek a békehullámok a Dunán

ra is jellemzők. Tudniillik – mint mondotta – a cigányok számára nem mellékes az sem, hogy ki beás, ki oláh-cigány, ki pedig – például – romung-

Az evező továbbadása – Miloš Klátik, Gáncs Péter és Reinhart Guib püspök

delmi korlátai nem teszik lehetővé e színvonalas előadások tartalmának kifejtését, ám akkor annak rögzítésére sem maradna helyünk, hogy a

nemzetközi rendezvénysorozat magyarországi fővédnökének közreműködését méltassuk. Márpedig *Völgýessy Szomor Fanni* énekművész nagyszerű műsor-összeállításal járult hozzá a délután sikeréhez...

Nem tettünk említést a konferencián bemutatkozott bel- és külföldi vendégekről sem, akik közül többen a templomi istentiszteleten is szolgálatot vállaltak.

Az alkalomhoz illően „díszletezett” Deák téri evangélikus templomban szintén az ökömené jegyében zajlott az ünnepi istentisztelet. Külön öröm volt – vélhetően nem csak a szervezők számára – hogy e nemzetközi figyelemmel övezett eseményt két olyan kormánytag is megtisztelte jelenlétével, akik számára természetes közeget jelentett az imádkozó közösség.

Réthy Miklós személyében „Deák téri családtag”, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium vezetője köszöntötte elsőként a gyülekezetet, bibliai igehelyekkel mutatva rá arra, hogy az emberi békkesség kultúrája a krisztusi szeretet alapján tanulható, sajátítható el.

Csupán a tapsot tiltó (és ezúttal betartott) Deák téri (egy)házi rend aka-

dalózta az önfeléd tetszésnyilvánítást a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkárának szavai után. Gondolatgazdag köszöntőjének végén *Balog Zoltán* ugyanis azt találta üzenni: „A munkamegosztás nem azt jelenti, hogy a kormány dolgozzon, az egyház pedig imádkozzon. Mert biztos vagyok benne, hogy az egyházban is vannak, akik nemcsak imádkoznak, hanem dolgoznak is, Önök meg legyenek biztosak benne, hogy a kormányban is vannak, akik nemcsak dolgoznak, hanem imádkoznak is.”

Igehirdetéssel a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnökpüspöke, *Gáncs Péter* szolgált a 2011. esztendő igéje – „*Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat jóval.*” (Róm 12,21) – alapján.

Aszódi, Deák téri és fásori diákok tolmácsolták három evangélikus gimnáziumunk tanulóinak békeüzeneteit. Előttük azonban az aszódi iskolalelkész fogalmazta meg – rendkívül

még véletlenül sem utolsó sorban – a háromszáz éves alberti gyülekezet idén tízesztendő kórusa szolgált a „béke hanghullámain”. (Említetlenül is a Deák téri program díszvendége volt az az *Ursel Fischer*, aki a württembergi dalszövegíró verseny nyerteseként kapta jutalmul a budapesti eseményen való részvétel lehetőségét. A koralldallamra írt szöveget – *Nagy Erzsébet* fordításában – az ünnepi istentisztelet gyülekezete is elnekelte.)

A magyarországi istentisztelet résztvevői az ünnepi együttélés után a templom előtti téren álló Szezhlo-emlékműhöz vonultak, ahol egy-egy szál virágot helyeztek el a gyermekmentő munkáját a vészorkorokban is krisztusi szelídséggel végző evangélikus lelkész szobrának talapatánál. Több volt ez a gesztus protokolláris aktusnál, hiszen a templomi tömeg ez által mintegy a „világban” is hitet tett az erőszakkal szemben felvállalt krisztusi „ellenállás” képviselőiről.

találón – a békehullámos projekt tulajdonképpeni lényegét. *Simon Attila* emlékeztetett arra, hogy a hajókon mindig két zászló leng: a nemzeti mellett mindig annak az országnak a lobogója, amelynek felségvizén tartózkodik a hajó. A *Békehullámok a Dunán* projektben hat olyan tartomány, illetve állam (Württemberg, Bajorország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország és Románia) vesz részt, amelynek területén áthalad a folyó. Ezen országok keresztényei – saját nemzeti zászlajuk mellett – egyazon közös zászlót is lobogtatnak, hiszen mi mindannyian „Krisztus békkessége

erőszakmentesség hallatán szinte mindegyik diák *Gandhi* vagy *Martin Luther King* alakját idézte fel. Azokét, akiket fizikailag ugyan el lehetett pusztítani, ám az általuk képviselt eszmét nem. És mi tudjuk, hogy valójában mindkettejük szelídsége Jézus példája nyomán fakadt.

– Sokakat meglephetett, hogy az istentisztelet liturgiájában is aktív szerepet kaptak középiskolás diákok... – Bizony, sok köszönettel tartozom az aszódi, a fásori és a Deák téri tanulóknak, akik a tavaszi szünetüket félbeszakítva eljöttek, hogy segítsenek a konferencián, imádsággal, énekükkel szolgáljanak az istentiszteleten. De hálás vagyok azoknak az óvónőknek is, akik bátorították a rájuk bízott kicsinyeket, hogy vegyenek részt a rendezvénysorozat alkalmából meghirdetett rajzpályázaton. Az apróságok – olykor felettébb elgondolkodtató – alkotásából kiállítás is rendezhettünk, sőt az istentiszteleti füzet címlapját is bátran illusztrálhattuk a Hódmezővásárhelyről érkezett nyertes pályaművel.

– *Kétségkívül színes programot ál-*

– Nem tagadom, ahhoz is erős hit kellett, hogy nagyhét szerdájára hirdessünk meg egy konferenciát... – kezdte a beszélgetést *B. Pintér Márta*, a *Békehullámok a Dunán* elnevezésű nemzetközi rendezvénysorozat magyarországi központi alkalmának koordinátora – A húsvét előtti időszakban a gyülekezetekben is számtalan istentiszteleti alkalmat tartanak. Érthető okból ilyenkor a lelkészek sem annyira készségesen hívják fel híveik figyelmét más programra...

Hálás vagyok az Úristennek, hogy hazai rendezvényünkkel mégsem maradtunk szegényben külföldi vendégeink előtt – szép számmal érkeztek érdeklődők a Deák téri gimnázium dísztermébe szervezett konferenciára, majd a szomszédos templomba az ünnepi istentiszteletre. Merthogy külföldi testvéreink magára tették a léceket. Tavaly szeptemberben, a rendezvénysorozat megnyitóján megtelt a hatalmas ulmi székesegyház, és az év során mindennél nagyobb volt az érdeklődés a „békehullámok” iránt. A szlovákiai Révkomáromban nem csupán az evan-

gélikusok, hanem az egész a város magáévá tette az eseményt. Ám számomra korántsem hiúsági kérdés volt, hogy mennyien jönnek el a magyarországi központi rendezvényre. Hiszen a cél az volt, hogy minél többek számára váljon érthetővé az üzenet: az erőszaktól nem szabad lebénulnunk, mert van

fégyverünk vele szemben, mégpedig a krisztusi szelídség, a megbocsátás és a szeretet hatalma.

– *Nem naiv elképzelés ez egy kicsit?*

– Igen, annak tűnik. De nézzük meg – például – a nagyheti eseményeket! Jézus látszólag valóban alulmaradt a szelídségével. Gyengének tűnt. Ellenségei szemében talán nem is báránynak, hanem – ma így mondanánk – egyenesen birkának. Mégis, húsvét reggelén nyilvánulva vált az addig rejtett diadal. Kihullt a kard az örök kezéből, az ellenfelek megrémültek. A szelíd szeretet győzött a gonosz felett. A papok gyávaságukban azt híresztelik, hogy Jézust testét ellopták. Az erőszakosak erejéből csak az igazság elferdítésére telik.

Ma is így van. Az agresszió harásny és hamisan kérkedő. De ez ne tévesszen meg senkit: a szelíd és halk szeretet legyőzhetetlen. A konferenciát megelőző napokban a nemzetközi stáb vezetőjével, *Claudia Dunckern* asszonnyal aszódi gimnáziumunkba látogathattunk el. Ott az

erőszakmentesség hallatán szinte mindegyik diák *Gandhi* vagy *Martin Luther King* alakját idézte fel. Azokét, akiket fizikailag ugyan el lehetett pusztítani, ám az általuk képviselt eszmét nem. És mi tudjuk, hogy valójában mindkettejük szelídsége Jézus példája nyomán fakadt.

– Sokakat meglephetett, hogy az istentisztelet liturgiájában is aktív szerepet kaptak középiskolás diákok... – Bizony, sok köszönettel tartozom az aszódi, a fásori és a Deák téri tanulóknak, akik a tavaszi szünetüket félbeszakítva eljöttek, hogy segítsenek a konferencián, imádsággal, énekükkel szolgáljanak az istentiszteleten. De hálás vagyok azoknak az óvónőknek is, akik bátorították a rájuk bízott kicsinyeket, hogy vegyenek részt a rendezvénysorozat alkalmából meghirdetett rajzpályázaton. Az apróságok – olykor felettébb elgondolkodtató – alkotásából kiállítás is rendezhettünk, sőt az istentiszteleti füzet címlapját is bátran illusztrálhattuk a Hódmezővásárhelyről érkezett nyertes pályaművel.

– *Kétségkívül színes programot ál-*

felsővizének hullámain hajóznak” a mennyei kikötő felé...

Az április 20-i istentisztelet liturgiájának talán legfelemelőbb része volt, amikor a diákoknak – a Duna kapcsán megfogalmazott – gondolatira az oltárnál három felekezet képviselője (*Steinbach József* református püspök, *Kránitz Mihály* katolikus teológus és *Mészáros Kálmán* baptista egyházelnök) imádsága „válaszolt”.

Ezután három ország evangélikus egyházának lelkes vezetője (*Miloš Klátik* szlovákiai elnök-püspök, *Gáncs Péter* és *Reinhart Guib*, a Romániai Szász Evangélikus Egyház püspöke) állt az oltárterbe, átadva-átvéve a rendezvénysorozat folytatását jelképező evezőt. *Gáncs Péter* volt a sor, hogy a szlovák kollégájától március 20-án átvett szimbolikus eszközt továbbadja *Reinhart Guib*-nak, a május 15-én tartandó romániai központi rendezvény házigazdájának.

Illő, hogy említés tétessen az esemény ének-zenei közreműködőiről is. A már méltott fővédnökön kívül *Finta Gergely* orgonaművész, a fásori gimnázium kórusa, a *Boyleless Voice* énekegyüttes, és végül – de

még véletlenül sem utolsó sorban – a háromszáz éves alberti gyülekezet idén tízesztendő kórusa szolgált a „béke hanghullámain”. (Említetlenül is a Deák téri program díszvendége volt az az *Ursel Fischer*, aki a württembergi dalszövegíró verseny nyerteseként kapta jutalmul a budapesti eseményen való részvétel lehetőségét. A koralldallamra írt szöveget – *Nagy Erzsébet* fordításában – az ünnepi istentisztelet gyülekezete is elnekelte.)

A magyarországi istentisztelet résztvevői az ünnepi együttélés után a templom előtti téren álló Szezhlo-emlékműhöz vonultak, ahol egy-egy szál virágot helyeztek el a gyermekmentő munkáját a vészorkorokban is krisztusi szelídséggel végző evangélikus lelkész szobrának talapatánál. Több volt ez a gesztus protokolláris aktusnál, hiszen a templomi tömeg ez által mintegy a „világban” is hitet tett az erőszakkal szemben felvállalt krisztusi „ellenállás” képviselőiről.

■ T. PINTÉR KÁROLY

– Nem tagadom, ahhoz is erős hit kellett, hogy nagyhét szerdájára hirdessünk meg egy konferenciát... – kezdte a beszélgetést *B. Pintér Márta*, a *Békehullámok a Dunán* elnevezésű nemzetközi rendezvénysorozat magyarországi központi alkalmának koordinátora – A húsvét előtti időszakban a gyülekezetekben is számtalan istentiszteleti alkalmat tartanak. Érthető okból ilyenkor a lelkészek sem annyira készségesen hívják fel híveik figyelmét más programra...

Hálás vagyok az Úristennek, hogy hazai rendezvényünkkel mégsem maradtunk szegényben külföldi vendégeink előtt – szép számmal érkeztek érdeklődők a Deák téri gimnázium dísztermébe szervezett konferenciára, majd a szomszédos templomba az ünnepi istentiszteletre. Merthogy külföldi testvéreink magára tették a léceket. Tavaly szeptemberben, a rendezvénysorozat megnyitóján megtelt a hatalmas ulmi székesegyház, és az év során mindennél nagyobb volt az érdeklődés a „békehullámok” iránt. A szlovákiai Révkomáromban nem csupán az evan-

gélikusok, hanem az egész a város magáévá tette az eseményt. Ám számomra korántsem hiúsági kérdés volt, hogy mennyien jönnek el a magyarországi központi rendezvényre. Hiszen a cél az volt, hogy minél többek számára váljon érthetővé az üzenet: az erőszaktól nem szabad lebénulnunk, mert van

fégyverünk vele szemben, mégpedig a krisztusi szelídség, a megbocsátás és a szeretet hatalma.

– *Nem naiv elképzelés ez egy kicsit?*

– Igen, annak tűnik. De nézzük meg – például – a nagyheti eseményeket! Jézus látszólag valóban alulmaradt a szelídségével. Gyengének tűnt. Ellenségei szemében talán nem is báránynak, hanem – ma így mondanánk – egyenesen birkának. Mégis, húsvét reggelén nyilvánulva vált az addig rejtett diadal. Kihullt a kard az örök kezéből, az ellenfelek megrémültek. A szelíd szeretet győzött a gonosz felett. A papok gyávaságukban azt híresztelik, hogy Jézust testét ellopták. Az erőszakosak erejéből csak az igazság elferdítésére telik.

Ma is így van. Az agresszió harásny és hamisan kérkedő. De ez ne tévesszen meg senkit: a szelíd és halk szeretet legyőzhetetlen. A konferenciát megelőző napokban a nemzetközi stáb vezetőjével, *Claudia Dunckern* asszonnyal aszódi gimnáziumunkba látogathattunk el. Ott az

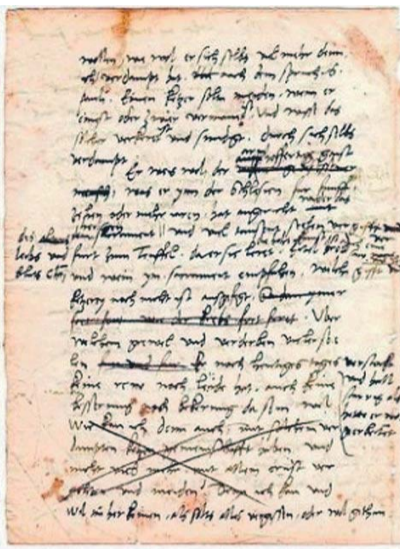
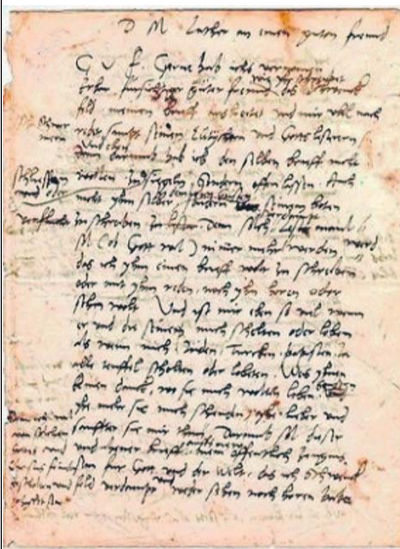
FÓTO: NAGY BENCE

Negyedmillió euró Luther-kéziratért

Több mint negyedmillió euróért kelt el *Luther Márton* (1483–1546) egyik utolsó, halála előtt két évvel megszületett művének kiadatlan piszkozata Párizsban – jelentette be a Piasa aukciósház. A leveleket, saját kezű kéziratokat és történelmi iratokat is tartalmazó gyűjtemény egésze összesen bruttó 756 600 euróért (közel 200 millió forint) talált

ebben hevesen nekitámad az általa eretneknek nevezett *Ulrich Zwingli* teológusnak és tanítványainak. A piszkozatban jelentős eltérések vannak a megjelent szöveghez képest.

Luther Márton német Ágoston-rendi szerzetesnek, teológusnak, a protestantizmus atyjának ezen egyedülálló dokumentumát egy

gazdára – áll az árvezetékhez nemrégiben közzétett közleményében.

A kollekciónak egyik jelentős darabja – a 254 574 euróért (68 millió forint) elkelt irat, egy ismeretlen barátjához írt levél piszkozata mellett – a *Kurzes Bekenntnis vom Heiligen Sakrament* (Rövid hitvallás az Oltáriszentségről), egy 1544-ben keltezett kétoldalas kézirat, felül „D M Luther an einen guten Freund” (D M Luther egy jó barátjának) feljegyzéssel ellátva. A reformátor

magángyűjteményben őrizték a 19. század közepétől.

Luther egy másik kézírata, az eucharisztiairól 1527-ben megjelent értekezés kétoldalas töredéke (*Dass diese Wort Christi*) 47 630 euróért (12,7 millió forint) kelt el. *Kálvin János*nak (1509–1564) az eretnekként 1553. október 27-én Genfben megégetett *Szervét Mihályhoz* írt levele 56 300 euróért (15 millió forint) cserélt gazdát.

► MTI

Emlékgyűjtés rendhagyó módon a győri Péterfyben

Elbeszéli azt, ami megtörtént velünk az időben. Talán ez a legemberibb tulajdonság. Ez tesz leginkább emberre minket: hogy beszélünk és hallgatunk, hogy meghallgatunk valakit.

gimnáziumi tanuló vett részt, a történelem szakos pedagógusok – *Berta-Somogyi Tamás* és e sorok írója – irányításával. A diákok huszonöt interjú készítettek el kamerával, nagy-

kat. Személyes sorsok elevenedtek meg előttem; megrázott, amikor nagyszüleim visszaemlékezéseit hallottam a második világháborút követő kitelepítésekről, a német és szov-

Az iskolás riporterek, illetve a riportalanyok egy része: Miklós Réka 11. osztályos gimnazista és nagymamája, Jancsó Kálmánné, Ittész János püspök, valamint riportere, Kalácska Nóra végzős diák és az ő nagyszülei, Kalácska Árpádné és Kozma Kálmán

Magyarországnak milliányi személyes története van. Az elmúlt évszázad története nemcsak azért nyomaszt bennünket, mert világháborúkat veszítettünk, mert honfitársainktól többször is megtagadtuk az együtt tartozást, hanem mert feldolgozatlanok maradtak a közelmúlt eseményei.

Az *Emlékpontok – Audiovizuális emlékgűjtés* elnevezésű program ezt a hiányt pótolja. Iskolánk *Hanggal, képpel az emlékek nyomában a győri Péterfy Sándor Evangelikus Oktatási Központban* címmel nyerte el a pályázatot, melynek mottója: „Mondd el, hogy tudjuk.”

A projektben iskolánkból tizenkét

szülő, rokonok, szomszédok, ismerősök emlékeit rögzítve. Így emlékezik vissza erre az egyik alkalmi „dokumentumfilm-rendezőnk”, *Kalácska Nóra* végzős diák:

– A beszélgetések alkalmával bepillantottam egy olyan világba, amely számomra ismeretlen, hiszen olyan eseményekről volt szó, amelyek jóval születésem előtt történtek. A történelemkönyvekben tanultak egy csapásra más értelmet nyertek, rá kellett döbennem, hogy átélni egy háborút – annak minden szörnyűségével, visszásságával, igazságtalanságával együtt – mást jelent, mint csupán olvasni róla és elképzelni a borzalma-

jet katonák elől való bujkálásról, a bombázásról, amely mindennapjaik részévé vált.

Fontosnak tartom, hogy az emlékek ne semmisüljenek meg, az interjúk segítségével az utókor számára is fennmaradjanak a múlt egyes mozzanatai.

A projekt ünnepélyes zárására április 20-án, az iskolai csendesnap keretében az interjúalanyok részvételével került sor. Az eseményen *Ittész János* püspök tartott előadást *A diktatúra háromlépcsős támadása egyházunk ellen* címmel.

■ PINTÉR ZSUZSA
történelem szakos tanár

Két Kriterion-újdonság a könyvpiacra

► A Kriterion Könyvkiadó két kiadványával, *Hervay Gizella* összegyűjtött verseit tartalmazó, újsra kiadott kötetével és *Király Farkas A Boldog utca hava és más történetek* című novelláskötetével ismerkedhettek meg az egybegyűltek a kolozsvári Reményik Sándor Galéria színhelyén. A könyvekről a szerkesztők, a kiadó igazgatója, illetve a novelláskötet szerzője beszélt. Közreműködött *Katona Éva* színművész.

Az idő körei című kiadvány az 1982-ben elhunyt költőnő összegyűjtött verseinek bővített, javított kiadása. Először 1999-ben jelent meg. A mostani kiadás, akárcsak az előző, *Balázs Imre József* irodalomtörténész nevéhez köthető: az első esetében az ő válogatása nyomán kerültek be a versek, a második kiadás pedig az ő gondozásában jelent meg.

– Az első kiadás utószavát 1998 októberével datáltam, az új kiadás dátuma pedig 2010 októbere. Tizenkét év telt el a két kiadás között. Elég nagy merészség volt akkor a Kriterion kiadótól, hogy végzős egyetemistaként, elsőéves mesterisként engem kért fel a válogatásra. Ez azért alakult így, mert végzősként az évfolyamunk arra vállalkozott, hogy az úgynevezett első Forrás-nemzedék történetét megpróbáljuk körüljárni, interjúkat készíteni, akikkel lehet.

Volt egy olyan terv is, hogy a csoport mindegyik tagja elvállalja, hogy

egy-egy szerzőről terjedelmes tanulmányt ír. Én Hervayt vállaltam el. Ezt a Kriterion akkori szerkesztői – *Szilágyi N. Zsuzsa* és *Demény Péter* – megneszelték, és megkérték, hogy próbáljam valamiféle rendszerbe szervezni az anyagot és előszóval ellátni. Ez meg is történt – magyarázta Balázs Imre József.

Később, hogy a kiadó akkori bizalmát megpróbálja meghálálni valamilyen, és teljesebbé tegye a költői életműről kialakult képet, írt egy monográfiát is Hervay Gizelláról, amely 2003-ban jelent meg, tulajdonképpen ez volt az első monográfia a költőről.

A mostani kiadvány tartalmaz olyan verseket is, amelyeket az irodalomtörténész időközben „előbányászott” innen-onnan, bekerültek például az *Ifjúmunkás* című hetilap 1957-es lapszámaiban megjelent ifjúkori alkotások is. Összesen tizenkilenc olyan vers szerepel ebben a kötetben, amelyek az első kiadásban nem voltak benne.

Az első kiadványnak van egy érdekes epizódja is. Ez a mostani nemcsak egy bővített, hanem javított kiadás is. 2010 elején *Pécsi Györgyi* irodalomtörténész közölt egy cikket a *Nagyítás* című hetilapban Hervay Gizelláról, amelyet az összegyűjtött verseskötetből vett Hervay-idézettel zárt. Egy hét múlva levelet kaptam Pécsi Györgyitől, amelyben írja, hogy jelentkezett nála egy Bíró József nevű szerző, mondván: a Hervay-idézet az ő saját verséből van. Utánanéztünk – valóban Bíró József verséből való volt, s mint kiderült, a kötet első ki-

adásába összesen húsz Bíró-vers került be.

A következőképpen történhetett meg ez a dolog: a nyolcvanas évek elején Hervay Gizella Budapesten lakott, tekintélyes, befutott költőnek számított az akkori pályakezdezők számára, *Bíró József* pedig felkérte, mint költői mentorát, hogy Budapesten vezesse fel a bemutatkozó költői estjét. Megtaláltam a felkérő levelet is, amelyet Hervay elfogadott, így Bíró elküldött neki húsz gépiratos verset, amelyek alapján felvezetheti az estet. Ezek a gépiratos lapok azonban nem voltak aláírva a szerző, vagyis Bíró József által, így történhetett meg, hogy Hervay halála után a Petőfi Irodalmi Múzeumba kerülő hagyatékot felleltározó muzeológusok Hervay-versekként katalogizálták ezeket is – mesélte el a különös történetet Balázs Imre József.

Hozzáfűzte: mintha megérezték volna az első kiadás szerkesztői, ezeket a verseket ugyanis egyazon ciklusba sorolták annak idején.

– Ezt a ciklust természetesen kivetttük az új kiadványból, sajnálatos tévedés történt, ahol lehetett, elmondtam, felhívtam a figyelmet erre, hiszen egy percig sem akartuk eltitkolni ezt a dolgot. Tulajdonképpen nem is tudom, hogyan lehetett volna kivédeni. Mindez természetesen megtalálható leírva az új kiadás szerkesztői jegyzetében – jegyezte meg az irodalomtörténész.

Balázs Imre József véleménye szerint Hervay Gizella az adott korszak egyik legjelentősebb költője.

– Olyan életmű ez, amely a személyes megismerésre nagyon alkalmas, erre biztatnék mindenkit, nem fognak csalódní – fűzte hozzá.

H. Szabó Gyula, a kiadó igazgatója elmondta: az első kiadás kétezer példányban jelent meg, ez nagy szám egy verseskötet esetében, mégis, hat év elteltével mind elfogyott.

– Hervay keservesebben fejezi ki a hetvenes–nyolcvanas évek életérzéseit, mint más költőtársa, nagyon keserves költészet ez, mélyről, nehezen jön. És hogy mégis miért hat? Mert költészet, nincs más magyarázat rá – jegyezte meg.

A második bemutatandó kötet szerzőjével, *Király Farkassal Karácsonyi Zsolt*, a Helikon főszerkesztő-helyettese beszélgetett. Mint mondta, nem volt könnyű a könyv szerkesztőjének szerepében tetszelegnie, ugyanis maga a szerző is szerkesztőként dolgozik egy budapesti hetilapnál, így eléggé „bosszantó” volt a kézirat olvasásakor, hogy igazából nincs hiba benne, amit ki lehetne javítani.

– Meglepetésnek számít ez a kötet. Nem teljesen váratlan ugyan, de műfaját tekintve mindenképpen. Az elmúlt húsz évben tudtuk Király Farkasról, hogy ír, de eddig csupán versekkel foglalkozott. Most azonban átváltott prózába. Nem siette el az első verseskötetét sem, csak 2000 után jelent meg – kezdte a beszélgetést Karácsonyi Zsolt.

Válaszként Király Farkas elmondta: valóban csak 2002-ben jelent meg az első verseskötete, de ez nem rajta múlt, hanem egy kiadón,

ahol mintegy hat évig „pihent” a fiókban a kézirat; mint mondta, valami miatt mindig más kötetek megjelentése volt fontosabb.

– Nem vitattam ezt a dolgot, egy idő után visszakértem a kéziratot, hozzátettem még néhány verset, majd megkerestem a Kriteriont, ők pedig kiadták. Azóta is folyton ott debütálok, hiszen ott jelent meg az első fordításkötetem, most pedig a prózai írások. Az első drámakötetem csak azért nem fog itt megjelenni, mert azt nem szándékszom írni – jegyezte meg a szerző, aki azt is elmondta, hogy eddig nem írt prózát, de most már megkedvelte. Amúgy a hetilap főszerkesztőjének biztatására – vagy inkább provokálására – kezdte el írni ezeket a tárcanovellákat, amelyek meg is jelentek a lapban, így kerekedett ki aztán belőlük a kötet.

Karácsonyi Zsolt szerint ezek az írások inkább kisprózáék, kerek történeteket mesél el mindegyik, sajátos hangot megütve illeszkednek bele a mai prózairodalomba.

– Ezekben a szövegekben olyan egyszerű, hétköznapi figurák jelennek meg, akik csak úgy járkálnak egy látzólag teljesen ismeretlen tájban, ezek a történetek mégis sok esetben egyértelműen kolozsvári történetek, jellegzetes kolozsvári figurákkal – mondta a kötet szerkesztője.

■ KÖLLŐ KATALIN

A Szabadság című romániai napilap március 31-i számában megjelent írás

„A Jubilatében énekelni életforma”

Harminc éve alakult meg a nagytarcsai gyülekezeti kórus

► „Ha repülő akarsz építtetni, ébressz vágyat a szerelőkben a végtelen iránt!” – nem tudom, *Bálint József* zenetanár ismerte-e ezt a mondást harminc évvel ezelőtt, de *Háló Gyula* baptista lelképásztor akár rá is gondolhatott volna, amikor az idézett mondatot megírta. Jóska ugyanis egy nagytarcsai ifjúsági bibliaóra után úgy fellelkesítette az ott levőket, hogy repülőgép-építéssel felérő tettet hajtottak végre: nem egész két hónap alatt betanulták *Händel* *Messias* című oratóriumának zárókórusát. A május 8-án tartandó jubileumi alkalom előtt beszélgettünk a kórusalapítóval, valamint feleségével, *Bálint Gyöngyivel*, a péceli gyülekezet munkatársával és szintén karvezető lányukkal, *Ágival*.

– *Menjünk vissza a kezdetekhez! Mi is adta az apropót azon a bizonyos ifjúsági órán a kórus megalakulásához?*

BÁLINT JÓZSEF: 1981-ben lett *Gáncs Péter* a nagytarcsai gyülekezet lelkésze, és egy átszervezés során akkor a péceli evangélikusokat is odacsatolták. Így ismerkedtünk meg mi is a tarcsaiakkal. Szerettem volna, ha a gyülekezet valami kedves meglepetéssel köszönti Pétert az iktatáskor. Innen jött az éneklés ötlete.

BÁLINT GYÖNGYI: A kórus legfőbb értéke mindig is az az igyekezet volt, amellyel az énekelni vágyó, de zenetudományt sosem tanult tagjai a legnehezebb darabok megtanulásába is bele mertek vágni. És ahogyan az éneklés, a kottaismeret és a többszólamúság területén egyre otthonosabban mozgott a csapat, úgy gyarapodott a nagytarcsa-péceli gyülekezet kórusainak a száma – a Jubilate mellett az érettebb korosztályból később megalakult az úgynevezett felnőtteknek és a péceli kamarakórus. Negyediként megemlítendő az a gyermekkórus, amely *Gáncsné, Márti* vezetésével működött éveken keresztül.

– *Egy gyülekezeti énekkar életében harminc év nagy idő – sok élmény, öröm és bánat egyaránt belefér. Lehet szakaszokat megkülönböztetni ebben a három évtizedben?*

sejt jelezte, hanem inkább azt a hitet, a kodályi meggyőződést, hogy mindenki tud énekelni, csak lehet, hogy nem tud róla.

Bálint József jobbján Ági lánya, balján felesége, Gyöngyi

– *Jól tudom, hogy a Jubilate-próbák elején az énekkar tagjai nemcsak a „hangszállaikkal énekeltek be”?*

B. J.: Fontos volt a lelki ráhangolódás is, ezért mindig volt áhítat, és ezt legtöbbször a kórustagok váltalták.

– *A „rózsaszín korszak” után mi következett?*

B. Gy.: Kék felsőre váltottunk, amelyen fehér hímzett felirattal váltaltuk: Jubilate! Azaz: Örvendjete!

B. Gy.: És ezt a színt hordtuk a legtovább. Közösséggé formálódtunk, sokszor éltük át az összetartozás harmóniáját a beszélgetéseinkben is. Érett csapat lettünk, olyan, amelyben a tagokat a Krisztus-központú muzsikálás nemesítette.

„Bordóban” éltük át a 2003 környékén lezajlott fordulatot is: jelentősen változott az énekkar összetétele – addigi törzstagjaink közül többen abbahagyták az éneklést, karvezetőnk pedig jónak látta a fúziót az addig párhuzamosan működő péceli kamarakórusral. Nem lennének őszinték, ha az egyesülést zökkenőmentesen mondanánk, de ma már ez az összetétel a természetes. Miközben

Jubilate a jelszavunk, nevünk *NaP* kórusra változott, amely a nagytarcsa-péceli gyülekezet „monogramja”.

– *Sokan tudják, hogy három évvel ezelőtt Bálint József, a kórus karnagya, nem is mellesleg az Észak-Pest Megyei Egyházmegye felügyelője, váratlanul megbetegedett. Hosszú gyógyulása most is tart. Helyét az énekkar élén lánya, Ági vette át, aki maga is tanult karvezetést.*

lemondjunk az utat, vagy vállalom a kórus vezetését. Az utóbbi mellett döntöttem, bár nem volt egyszerű. Nagyon rugalmasak voltak a kórustagok, az út során minden jól ment, csak a hivatalos találkozások fulladtak gyakran könnyekbe. Az viszont nagy lelki segítség volt, hogy anya mindennap tudott valami jó hírt mondani apa állapotának javulásáról.

B. Gy.: Jóska betegsége nagy próbatételt jelentett a kórusnak is. Sokan azt gondoltuk, ezzel véget ér a huszonhét esztendeje tartó, lendületes zenei élet a gyülekezetben. Nehezen szedtük össze magunkat, és hangulatunkat jól kifejezte, hogy három évig nem volt egyenruhánk. Feketében énekelünk, színes sálát viselve hozzá.

De meg akartunk maradni, és megtartó Urunk támogatta ezt a vágyunkat. Újra jó együtt. A „hőstenor” szólam gazdagabb lett egy új hanggal, a korábbi karvezetőnkkel, aki néha egy-egy mű erejéig átveszi a vezetést. Optimizmusunknak az a világoskék színű blézer is a jele, amelyet a május 8-ai jubileumi koncerten fogunk először viselni.

– *Hogyan tudnák megfogalmazni, mit jelent a Jubilate kórus az önök számára?*

B. Á.: Családunk életének a része, én is ebben nőttem fel. Amióta átvettem apától a karvezetést, azt is megértettem, miért kellett korábban otthagynom a kémiatanári szakot, és karvezetésre felvételiznem. A kórustól sok erőt kapok. Természetesen tudjuk, hogy kinek kell elsősorban hálát adnunk ezért a közösségért, de az is nagyon jó érzés, amikor megdicsérik az énekkart. Mert nagyon nagy dolog, hogy amatőr csapatként olyan műsort tudunk összehozni, amely egy profi kórus hangzására emlékeztet.

B. Gy.: A harminc év alatt baráti körré, megtartó közösséggé alakultunk, olyanok alkotják az énekkart, akikkel az ember őszinte lehet, akire számíthat. Ráadásul megfigyelhető, hogy a kórustagok képezik a gyülekezet aktív magját – ők vannak elsősorban ott, ha kerítést kell festeni, kertet kell rendezni, ünnepi programot kell előkészíteni – ezt péceliként így tapasztalom.

Mindemellett hiszek abban, hogy ahova már itt, e földön készülünk, ahhoz képest a legjobban szóló itteni koncert is csak főpróba.

B. J.: Majdnem mindenkiben benne van a rejtett aktivitás, a gyülekezeti tagság pedig sokszor passzivitást jelent. Az emberek vágnak arra, hogy a környezetükben legyen szavuk, és történjen körülöttük valami, csak sokan nem tudják megfogalmazni, hogy pontosan hol és hogyan tudnák kifejezni magukat. Az éneklés a legegyszerűbb módja annak, hogy az ember kiálljon mások elé, és megszólaljon anélkül, hogy olyan felelősség kerülne a vállára, amelyet nem tud elhordozni.

Nagyon szeretem a Jubilatét, sokat köszönhetek a kórustagoknak. Röviden megfogalmazva: a Jubilatében énekelni életforma.

■ **B. Zs.**

Két villanás

Találkozás

Munkám során egy hatósági építési szakemberrel futottam össze az éter hullámain. Álláspontja szerint nem lenne szabad templomtornyokba mobiltelefon-átjátszó antennákat elhelyezni, mert a templom szent tér, nem erre való, másrészt a gyülekezetek tartásáért el magukat, nem helyes, ha ilyen pénzforrásokhoz folyamodnak.

A telepítésért cserébe kapott összegek sokszor nagymértékben megkönnyítik a gyülekezetek életét, régen óhajtott célok valósulhatnak meg – vettemm ellene én –, juthat épületfelújításra, közösségi célokra, így szolgálva az evangélium hirdetésének szolgálatát is, sőt olykor-olykor az ilyen forrásból származó pénz a fennmaradást, az anyagi ellehetetlenüléstől való megmenekülést jelentheti. Másrészt a modernizáció nem szabad, hogy elkerülje az egyházat, a szent tér pedig aligha néhány antennától válik profánna.

Vitapartnerem – egyébként tiszteletre méltóan szigorú – álláspontja szerint azonban nem szabad, hogy anyagiakon múljon az evangélium ügye vagy a gyülekezetek sorsa.

Végül „döntetlennel zárult az ütközet”, nem tudtuk meggyőzni egymást. Lám, bonyolult, nehezen érthető világunkban még a viszonylag egyértelműen jónak tűnő döntéseket is milyen körültekintéssel kell meghozni. A több szem nemcsak többet, de nagyon másként is lát.

Felismerés

Néhány éve megözevgyült hölgygel beszélgetek. Sok szeretettel mesél elhunyt férjéről, aki művelt, jó humorú, szorgalmas ember volt. Elmondja, mennyi mindent tanult tőle, mellette, s hogy milyen, munkában, eredményekben gazdag éveket éltek meg együtt szeretetben, békeségben.

Majd szóba kerül, hogy életük egy hosszabb szakaszában azzal teltek hétvégéik, hogy a megörökölt, ám eladhatatlan családi földön gazdálkodtak. Városiak lévén ez igen sok áldozattal járt, hiszen a szabad idejüket vagy útközben, vagy pedig mezőgazdasági munkák végzésével töltötték. Azonban nem tudták volna elnézni a paragon hagyott, gazos termőterületet, jóllehet nem volt rá szükségük és kelendő szakmiseretük, sőt eleinte még kedvük sem volt ehhez a munkához. S még hitét, vallásosságát is ehhez viszonyítva értékeli. „Nem voltunk mi istentagadók! – mondja. – Jelesebb ünnepeken még templomba is el-mentünk, úgy magunkban pedig imádkoztunk, és persze igyekeztünk betartani a *Tízparancsolatot*. Ám egyszerűen nem volt időnk arra, hogy templomba, gyülekezetbe járjunk.”

Közbevetésemet – tudniillik hogy Jézus a két lánytestvér közül nem azt dicsérte meg elsősorban, aki szorgos munkával tüntette ki magát, hanem azt, aki odaadással fordult hozzá, „hitével szolgált neki” – beszélgetőpartnerem mély odaadással hallgatja, és látszik, hogy megérintik őt az elmondottak. Majd kis szünet után csak ennyit válaszol: „Köszönöm, megint tanultam valamit.”

Én meg arra gondolok: milyen kár, hogy Mária és Márta történetével nem hamarabb találkozott.

■ **GYARMATI GÁBOR**

Kassel 1983 – a kórus külföldön sokszor nagytarcsai népviseletben lépett fel

B. Gy.: Én leginkább az eddigi egyenruhánk négy színével tudnám jellemezni a korszakokat. Visszagondolva és az akkori fényképeket nézegetve ma már furcsának és kicsit viccesnek tűnik az első, a rózsaszín pulóverre adott voksunk. Még kis fodor is volt rajta! Évekig énekelünk ebben a „szerelésben”, és nem túlzás azt állítani, hogy ez a szín a lendületet, a lelkesedést jelentette. Bár a lelkészre tanításra betanult darabot akkor az egyetlen célunk gondoltuk, olyan lelkesedés töltött el bennünket, hogy természetesnek tűnt a folytatás. Egyre több gyülekezeti tag járt közénk. „Nem baj, ha nem tudsz énekelni” – szólt a karvezetőnk invitálása az érdeklődőknek. Ez nem az igénytelen-

Ezek alatt az évek alatt *Bach* kantátái, *Buxtehude*, *Vivaldi*, *Haydn* nagyobb szabású darabjai kerültek a kezünkbe. Sosem szabad egymás ellen kijátszani a zenei színvonalat és az evangéliumi tartalmat, azaz nem szabad, hogy az előbbire való törekvés az utóbbinak a kárára váljon, ezért maradtunk sokszor a könnyű, „egyoldalas” daraboknál. Ezek azonnal érthetőek és élvezhetőek voltak a hallgatóság számára, miközben rászokott a nyelvünk *Bach* német szókinccsére vagy a latin misefordulatokra is.

– *Az előttem lévő fotókat nézegetve jól sejtem, hogy a bordó blézerhez kötődik a harmadik korszak a kórus életében?*

HIRDETÉS

Jubilate Deo!

Örömmel értesítjük, hogy az 1981-ben megalakult nagytarcsai *Jubilate* énekkar idén ünnepli fennállásának harmincadik évfordulóját. Jóllehet az énekkar összetétele változott, sőt a péceli gyülekezet kamarakórusával való egyesülés során a neve is megújult (*Nagytarcsa-péceli kórus*, rövidítve *NaP kórus*), május 8-án, vasárnap mégis Jubilate-évfordulóra hívjuk és várjuk jelenlegi és egykori tagjainkat, valamint minden érdeklődőt. A nagytarcsai evangélikus templomban 10.30-kor kezdődő istentisztelet igehirdetője *Gáncs Péter* elnök-püspök, a *Jubilate* énekkar alapító lelkésze lesz. 17 órakor ünnepi kórushangversenyre kerül sor, melyen *Baranka György*, a gyülekezet jelenlegi lelkésze mond igei köszöntőt.

M Á J U S E L S Ő V A S Á R N

ÁPRILY LAJOS:

Kalács, keddi kalács

Már szombat este megsütötte anyám. És reggel már adott. Az aranya besugarazta a harangos vasárnapot.

Vasárnap estig nem fogyott el, fénye áthullt az ünnepen. Még hétfőn is jutott belőle. És kedden is. De csak nekem.

Ma sem tudom, hol rejtegette, melyik fiókból jött elő, de olyan áldott volt az ize, olyan hétköznapi-szentelő.

Az asztalkendőből kibukkant szép sárga fénnel: Itt vagyok. Nagy árnyékok, fekete gondok, még várjatok, maradjatok.

Igénytelen polgár-kalács volt, olyan egyszerű, mint falum. És mégis úgy megnőtt azóta, mint úrvacsora-szimbólum.

Száguldó évek távolából megérezem néha jószagát: a tűzhely tájáról elindul s betölt szívet, betölt szobát.

Lelki kenyér ínség-időkben, verőfényes vigasztalás... Pedig tudom: a keze föld már. És nincsen több keddi kalács.

Engedje meg a tisztelt Olvasó, hogy az alábbi interjúhoz kivételesen magyarázatot fűzzek. Március végén Észak-Írországból, a Corrymeela nevű keresztény közösségben jártam, ott találkoztam Caroline-nal. Története mélyen

megrendített és elgondolkodtatott. S hogy ebből az Evangelikus Élet számára interjú készült, amögött többek között az a kérdés is meghűzött: vajon mit tett volna Ön, kedves Olvasó, ennek az édesanyjának a helyében? Távol áll-

jon tőlem, hogy a fű esetét követendő példaként állítsam be – miként Caroline és a férje ugyancsak nagyon is tudatában vannak: nem természetes és Istentől rendelt az a szituáció, amelybe a családjuk került. E próbatétel során szü-

lőként nagyon sok hitpróbáló harcot kellett megvívniuk a gyermekükkel és gyermekükért. Ők végül az elfogadás mellett döntöttek, a többbit pedig az Úristen bűnbocsátó kegyelmére bízták...

„Két választásom volt: vagy elfogadom a lányom, vagy nem”

Beszélgetés egy transznemű édesanyjával

► Anyák napja nem csak arra alkalom, hogy a gyermekek köszönetet mondjanak édesanyjuknak – ilyenkor bizonyára sok szülő is átgondolja gyermeke eddigi sorsát, számba veszi, mennyiben teljesíti be saját reményeit, elvárásait. Azt a furcsa helyzetet, amelyben az északír Caroline van, nem sokan mondhatják magukénak: 1971-ben született egy Richard nevű fia, most pedig van helyette egy Rachel nevű lánya.

– Amikor először találkoztunk, kedves, mosolygós hölgy állt előttem – biztos vagyok benne, ha néhány évvel ezelőtt látom önt, egy más Caroline-nal találkoztam volna...

– Ez igaz. Nagyon nehéz időszakon van túl az egész családom – hozzászemes, valamennyien nagyon sokat tanultunk ez idő alatt –; a legnehezebb mégis a fiának volt, akiből nő lett.

– Elmesélné, hogy történt?

– Richard huszonegy éves koráig nem mondta el nekünk, hogy transznemű, pedig ötvenes kora óta tudta, hogy ő valójában belül lánynak érzi magát. Soha nem beszélt addig erről, mindig is nagyon csendes, nyugodt gyerek volt. Sőt lehet, hogy túlságosan is – ahogy kamaszodni kezdett, eléggé depressziós és magába forduló lett.

Azon a bizonyos estén azt is bevalotta, hogy amikor nem voltam otthon, nemegyszer felvette a ruháimat, és abban sétált a lakásban, csak hogy kipróbálja, milyen érzés ez. Semmit nem szeretne jobban – mondta –, mint a műtétet, hogy külsőleg is úgy nézzen ki, ahogy belülről érez. Amikor megkérdeztem Richardot,

hogyan hívná magát, azt felelte, Rachelnek.

Korábban járt a körzeti orvosnál is, aki azt ajánlotta, forduljon pszichiáterhez. Itt megállapították, Richard valóban transznemű, és elmagyarázták, hogy ez mit jelent, illetve hogy mi szükségeltetik a műtétéhez.

– Gondolom, az orvosi diagnózis újabb sokként érte önt és a férjét.

– A férjemet talán jobban, mint engem, bár számomra sem volt könnyű. Ő úgy élte meg, hogy ez nem lehet a valóság, az egészet csak képzelem a fiunk. Én komolyan hittem abban, ha imádkozom Istenhez, minden rendbe jön. Így egy éven keresztül minden áldott nap, akár egy mantrát imádkoztam: „Kérlek, Istenem, vedd ki ezeket a gondolatokat Richard fejéből!”

– Mesélt erről valakinek?

– Dehogya, még a szüleimnek! Sokáig senkinek. Egyrészt túl fájó pont volt, másrészt túlságosan szegyeltem magam, de leginkább abban reménykedtünk, hogy Richard meg gondolja magát, és eláll a műtétől.

– De nem ez történt.

– Nem. Mivel van még egy fiunk és egy lányunk, megkönnyebbültünk, amikor Richard úgy döntött, elköltözik otthonról. Tudtuk, hogy nagyon egyedül érzi magát. Minden hétvégén eljött hozzánk, de soha nem beszélt arról, hogy a környékbeli fiatalok mennyit gúnyolták. Várták, hogy hazajöjjön a munkából, aztán válogatott káromkodások közepette mindenféleképpen megdöbölték. Amikor beért a lakásba, még a villanyt se merte felkapcsolni, az utcai ablaknál pedig négykézláb közlekedett, hogy ne vegyék őt észre kívülről.

Van egy Angliában élő barátom, akit végül felhívtam, és mindent elmondtam neki. Sokat imádkozott ér-

tünk. Egy nap felhívott, és azt kérdezte: „Te, Caroline, nem lehet, hogy nem jól imádkozunk? Ahelyett, hogy azt kérjük, Isten vegye el mindezt, nem azért kellene inkább imádkoznunk, hogy adjon erőt elfogadni?” Ezen nagyon elgondolkodtam.

– Kért valakitől a saját maga számára valamilyen szakmai segítséget?

– Természetesen nekem is javasoltak pszichiáteri segítséget, illetve ettől a barátomtól három, ezzel a témával foglalkozó szervezet elérhetőségét is megkaptam. A legmesszebb levőt választottam, Amerikába utaztam. Itt kezembe adták a havonta megjelenő hírlevelüket is, amelyben az egyik cikk transznemű férfiakról szólt. Nősek voltak, gyerekeket neveltek, de kettős életük volt. Éjszaka, mi alatt mindenki békésen aludt a házában, titokban a feleségük ruháiba bújtak, hogy egy kicsit nőnek érezhessék magukat. Nemegyszer még az utcára is kimentek, hogy sétáljanak egyet ezekben a ruhákban. Én nem akartam ilyen boldogtalan életet a gyermekemnek...

– Biztos vagyok benne, hogy többször is beszélgettek arról a változásról, amely előtt Richard állt.

– Ó, persze. Nagyon-nagyon sokszor, és azt is őszintén bevallom, nem mindig a legmegértőbb hangon zajlott mindez, nagyon sok könnyel járt... Tudtam, hogy ha meglesz az operáció, akkor már nincs visszaút, és hogy lehetséges: ez az áldozat azzal is jár, hogy Rachelnek soha nem lesz társa. Megkérdeztem tőle, hogy megér-e ez ennyit. Azt felelte, hogy akár egyedül is eltölti az élete hátralévő részét, ha ez az ára annak, hogy az ő valódi éne szerint élhessen.

Egy idő után számunkra már az is sokkal könnyebb lett volna, ha „csak” homoszexuális...

– A munkahelyén hogy fogadták, amikor Richardból Rachel lett?

– Az idő tájt egy tájépítő cégnél dolgozott. Mivel mindenki – a nők és a férfiak egyaránt – nadrágot hordott, nem volt feltűnő a változás. Úgy értem, nem kellett öltöny-nyakkendőből kosztümré váltania. A kollégái, hála Istennek, nagyon rendesek voltak, nem gúnyolták vagy piszkálták. Az más kérdés, hogy mit gondoltak vagy mit mondtak a háta mögött – a szemébe viszont semmit. Ez nagy segítséget jelentett, hiszen az élete úgyszólván elég nehéz volt.

A hormontabletták miatt azonban veszített az izmaiból, kezdett nőiesedni, és már nem tudott olyan nehéz fizikai munkát végezni, mint előtte. Ezért könnyebb munkát kellett keresnie. Sajnos az új munkahelyén az egyik férfi kollégája mindent elkövetett, hogy megkeserítse az életét. Nem is bírta ott sokáig.

– Ekkor még mindig egyedül lakott?

– Nem élt senkivel, bár hihetetlenül szeretett volna találni egy lelki társat. Még a műtét után is, amikor elérte azt, amire mindennél jobban vágyott, nagyon magányos volt, és újra antidepresszánsokat kezdett el szedni.

Többszöri kudarc után egy nap azt ajánlottam neki, hogy próbáljon meg egy transznemű társat találni magának, hisz azok ugyanolyan lélekkel bírnak, mint ő. Megfogadta a tanácsomat, és az interneten megismerkedett egy Amerikában élő transzneművel. Egy darabig a világhálón keresztül tartották a kapcsolatot, majd 2010 januárjában kiutazott pár hétre, hogy személyesen találkozzanak. Mielőtt hazajött volna, össze is házasodtak.

– Hogy volt ez lehetséges?

– Rachel az operáció után új papírokat kapott. A – most már – házastársának még a „férfi” igazolványai vannak, úgyhogy ez megkönnyítette a házasságkötést.

Az esküvő után haza kellett jönnie, mert nem volt vízum, hogy továbbra is maradjon. Tavaly nyáron a társa utazott ide, így személyesen is megismerkedhettünk. Nagyon hálás vagyok a lelkészünknek, hogy eljött, és megáldotta őket. Nagyon sokat jelentett ez mindnyájunknak. Október óta Rachel is az Egyesült Államokban él.

– Mindezek után Caroline mint édesanya hogy érzi magát?

– Nagyon hosszú út áll mögöttem. Az elején két választásom volt: vagy elfogadom a lányomat, vagy nem. Ha azt választottam volna, hogy nem vagyok rá kíváncsi többet, akkor lehet, hogy soha nem tudom meg, milyen lett, mi van vele, él-e egyáltalán. Abban is biztos vagyok, hogy a támogatásunk nélkül sokkal nehezebb lett volna az élete.

Nagyon sokat tanultam magamról is. Szégyenkezve gondolok vissza az első reakcióimra és arra, hogyan viselkedtem, amikor őszintén elmondtam az érzéseit, vágyait. Fontosabbnak tartottam mások véleményét, mint a saját gyerekem életét.

■ BODA ZSUSZA

A P J A – A N Y Á K N A P J A

VÁRNAI ZSENI

Fiam

Édesen alszol dajkáló ölemben,
harmatos arcú, drága magzatom,
körülragyog a napnak glóriája
s lány pihegésed lesem, hallgatom.

Elnézlek hosszan, könnyeborult szemmel
és ahogy nézlek, megnő a szívem,
érezem, a karom végtelenre tárul
s egész világot a keblemen pihen.

Egész világot táplál az én vérem,
ha kicsiny ajkad mellemre tapad,
lelkemmel egy világot csókolok,
ha téged, fiam, megcsókoltalak.

Hogyha enyhítem a te szenvedésed,
ha könnyeidet fölszáríthatom,
minden szenvedők bánatát enyhítem,
minden szenvedők sebeit gondozom.

Mi bennem örök, az mind benned lángol,
nem élek másként, csak teáltalad,
ő, mindent odaadtam a világnak,
amikor, fiam, téged adtalak!

Olyan vagyok e boldog anyasággal,
mint föld, mikor virágok nyílnak rajta,
mikor szívének illatát és mézét
s gyümölcsseit az embereknek adja.

HOSSZÚFALUSI HOPORTY

Mostohámért

Rongyokba tekerve találtak rám,
lehettem ennyi – mutatta anyám.
Hosszú évekig ringatott, míg nem
emberré lettem, s így hagyott itten.

Nem volt Ő szülóm, én sem a magja,
vérünknek nem volt közös patakja.
Vonásunk még csak nem is hasonlott,
rokonságunk tán égtől való volt.

Szunnyadta álmát, riadt sírásra
ágyamnál termett első hívásra.
Ételből mindig legjobbat kaptam,
annyit evett Ő, amennyit én hagytam.

Felnőtt fejjel, lásd, köszönni jöttem.
Lelkem ölelő, mint nyugvó földed.
Simítom arcod, e hideg fejfát.
Hálából gyűjtök érte most gyertyát.

Alázattal a születés csodája előtt

Interjú Baráth Károly szülészorvossal

► Anyák napja alkalmából kopogtattam be a dunaujvárosi Szent Pantaleon Kórház szülészeti osztályának ajtaján, hogy az osztály főorvosával, Baráth Károllyal a születés csodájáról beszéljünk. S hogy a kórháztól negyed óra alatt az egyházig jutottunk, az annak tudható be, hogy a doktor úr egyben a dunaujvárosi evangélikus gyülekezet felügyelője is.

– Ön naponta átéli egy új élet világra jöttének a csodáját – mit jelent az ön számára a születés?

– Egy igével szeretném kezdeni a választ: „A föld még kietlen és pusztá volt, a mélység fölött sötétség volt, de Isten Lelke lebegett a vizek fölött. (...) Azután ezt mondta Isten: Legyen boltozat a vizek között, hogy elválassa egymástól a vizeket.” (1Móz 1,2.6) A mostani világunkat is így képzelem: Isten Lelke itt lebeg közöttünk, és amikor egy kisgyerek kibújik erre a világra, és felsír, az számomra olyan, mintha az Isten Lelke költözne belé így öltve testet. Nekünk utána már csak ennek a születési folyamatnak az emberi teendőit kell befejezésül hozzátennünk: letisztítjuk a kicsinek a szemét, ellátjuk a köldökét, végül a kismama boldogan megfoghatja és felteheti a keblére.

Amikor túl vagyunk a szülés gyönyörű, de nehéz folyamatán, és mindenki megnyugodott, akkor én mindig ezzel a gondolattal megyek el a szülőágytól: „Most bocsátod el, Uram, szülőágyadat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet.” Az orvoslás nagyon sok ágában átélehető egyfajta újjászületés a betegségből való felépülés során, de ennek a Lukács evangéliumából származó gondolatnak az üzenetét mégis a szülészeten tapasztaljuk meg igazán. Hiszen mégiscsak egy új élet érkezik köztünk.

– Egy szülészorvos számára ad valami pluszt a hite a szülőszobában?

– Alázatot. Alázatot ad a szülő nővel szemben, a gyerekkel szemben és az egész folyamattal szemben. 1974-ben végeztem az egyetemen, és azóta sok olyan anyával találkoztam, akik nem istenhítben nőttek fel. A szülőágyon viszont mindenki bepillantást nyer a teremtés csodájába és az isteni kegyelem ajándékába. Amikor a kismamák a szülés után hálálkodva azt hiszik, én tettem valami csodálatos dolgot, akkor azt mondom nekik, hogy ne nekem köszönjék, hanem a Jóistennek, mert én is csak ugyanolyan egyszerű szolgálója vagyok az Úrnak, mint bárki más. Számtalanszor látom ilyenkor rajtuk, hogy elgondolkoznak a mondatomon, és meg is értik.

– Az Önnél szült kismamák ezt a hozzáállást is értékelhetik azzal a sok pozitív kommenttel, amelyek a különféle internetes orvoskereső fórumokon olvashatók – a hozzászólók láthatólag örömmel osztják meg a többiekkel a saját jó tapasztalataikat. Szülészorvosként Ön hogyan élte meg a saját gyerekeinek a világra jöttét?

– Mindig lerágtam a körömöm, mire végre üzentek, hogy lemehetek megnézni a babát...

– Azt akarja ezzel mondani, hogy nem Ön volt a szülést levezető orvos?!

– Nem hát! Egyrészt az ember ne legyen a saját családjának az orvosa, másrészt pedig akkoriban még nem is engedélyezték az apás szülést.

– Egy jó ideje pedig inkább az jellemző, hogy az apa is bent van a szü-

lőszobában. Orvosként ön melyiket támogatja?

– Engem személy szerint a legkevésbé sem zavar, ha mindketten ott vannak. Azonban kétélű a dolog. Ha egy szüléskor minden rendben megy, az utána egy szép emlék maradhat. Ha azonban menet közben komplikáció lép fel, és orvosilag dönteni kell egy bizonyos kérdésben, azt egy apa másként éli meg, mint az az orvos, akinek a szakmája részeként ezek a helyzetek mindennaposak.

Azt is őszintén hozzá kell tenni, hogy a szülés nagy fájdalommal jár, és nem minden férfi alkalmas arra, hogy végignézze, hogyan szenved a szeretett társa. Nemeször előfordult már, hogy a férjet annyira megviselte az élmény, hogy utána jó darabig nem tudott a feleségéhez nyúlni...

Számos esetben a kismamák elkövetik azt a hibát, hogy már az első fájásoknál behívják a férjüket, és mire nyolc-tíz óra múlva megszületik a baba, az apuka már annyira fáradt testileg és lelkileg, hogy nem is tud igazán örülni az újszülöttnak.

FOTO: STERMECZKI ANDRÁS

Meg kell tehát válogatni, melyik férfi alkalmas erre az élményre és melyik nem, hiszen sokszor „szültünk” már olyan férjekkel, akik nagyon jól helytálltak a szülőszobában.

– Számomra jelképes az, hogy főorvos úr egy olyan evangélikus gyülekezetnek a felügyelője, amelynek a temploma tojás alaprajzú, és az épület melletti, kör alakú kis épületet a tojás csírájának nevezik. Nem véletlenül tartják benne a gyermek- és ifjúsági órákat is.

– A dunaujvárosi az egyik legfiatalabb evangélikus gyülekezet hazánkban. Bár a település régi, mezővárosi részén, Pentelén mindig is

volt egy maroknyi lutheránus, az első szocialista város, Sztálinváros megépülése finoman szólva nem segítette elő a hitélet fellendülését.

1980-tól a dunaujvárosi közösség Kisapostag szóróványa, majd a kilencvenes évektől társult gyülekezete lett. 1991-ben került hozzánk Reisch György lelkész, aki nagy lelkesedéssel vágott bele a templomépítkezésbe. A tervek készítésénél Nagy Tamás Ybl-díjas építész valóban az életet szimbolizáló tojást vette alapul.

– A tapasztalat is azt mutatja, hogy egy ilyen történelmi múlttal rendelkező városban van és lehet lelki újjászületés?

– Soha nem fogom elfelejteni a rendszerváltás utáni két év szentes-tétét... Reisch lelkész úrral fel voltunk rá készülve: lehet, hogy csak egy-két emberrel leszünk együtt, de hála Istennek, nem ez történt. Akkoriban még csak a templomfalak álltak, de évről évre egyre többen jöttek istentiszteletre. Nemcsak a templom épült, de a gyülekezet is! Számomra a szülőszobában átéltem élményeimhez hasonlított: a falakba beköltözött a Lélek.

Tizenkét éve Stermeczki András a lelkészünk, akivel igazi testvéri közösségben tudunk együtt dolgozni és nagy reménységgel előretekinteni. Ahogyan ön is említette, a templomba járásnak nincs nagy tradíciója Dunaujvárosban. Viszont András nagyon nyitottan, sokféle rendez-

vénnyel igyekszik a templom és a gyülekezeti terem ajtajait szélesre tárni. Ennek köszönhetően folyamatosan vannak új arcok a közösségünkben.

– Főorvos úr az interjú során többször beszélt a hitéről, ami egy gyülekezeti felügyelőtől természetesen, de az első szocialista város kórházában harminchat éve dolgozó orvostól egyáltalán nem.

– Nem is tudom, hogyan tudnak emberek hit nélkül élni! A hit annyi örömet és bátorságot ad! Olyan erőt kapunk általa, amely az élet mindennapi feladataihoz nélkülözhetetlen!

A dédapám Rimaszombatban esperes-lelkész volt, a papi székét örökölte a nagyapám. 1948-ban egyedül őt telepítették ki a gyülekezetből, mondván, a pásztor nélküli nyáj majd úgyis szétszóród. Akkor került Perkátára,

az innen néhány kilométerre levő településre, mert apám már akkor ott volt háziorvos. Ez katolikus falu volt, benne talán húsz református és körülbelül tizennégy evangélikus családdal. És egy év múlva felépült a perkátai kis evangélikus templom!

Igaz, nagypapa utána meg is halt, de a templom megmaradt, és rendszerek voltak benne az istentiszteletek, mi pedig a testvéreimmel templomba járókként nőttünk fel. A családjunkban természetes volt evangélikusnak lenni – keresztapám is lelkész volt, Nemescsón szolgált évtizedekig –, én pedig büszke vagyok a felmenőimre.

■ – BODAZS –

A Magyarországi Evangélikus Egyház százalékos kampányának középpontjában idén az anyaotthonok – hivatalos elnevezéssel: a családok átmeneti otthonai – állnak. Egyházunkban két olyan intézmény működik – az egyik Gödöllőn, a másik Nyíregyházán –, amely krízisbe került családoknak nyújt segítséget. Horváth-Bolla Zsuzsanna alábbi interjújának eredetije az egyszazalek.lutheran.hu oldalon olvasható – számos más, a témával foglalkozó cikkel egyetemben.

„Először tudtam azt ajándékozni karácsonyra a gyerekeknek, amit ők szerettek volna kapni!”

► **Andrea négy gyermekével együtt lakik a gödöllői Margaréta házban. A Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában lévő anyaotthon mellett idősek otthona is működik. Az asszony itt dolgozik segédápolóként. Reményei szerint nemsokára albérletbe költözhethet a gyerekekkel, akikkel alkoholista férje elől menekült ebbe az intézménybe.**

– *Milyen idősök a gyermekeid?*
– A legnagyobb lányom, *Klaudia* tizenhat, tizenöt éves a fiam, *Márk*, tizenegy éves *Livia* és nyolc *Rebeka*. Mindannyian iskolába járnak. Ma voltam bent épp az iskolában, ahol a tanárok mind megveregették a vállamat, és azt magyarázták, milyen jó gyerekeim vannak, mennyire büszke lehetek rájuk. Tényleg, már csak ez ad nekem erőt, ők jelentik számomra a jövőt.

– *Beszélg nekünk rólok!*
– *Klaudia* sajnos hat és fél hónapra született, agyvérzéssel. Isteni csoda, hogy megszületett, és életben van. Most is enyhén értelmi fogyatékos. Kamaszkorszakát éli, és sajnos napról napra vívjuk a mi kis harcunkat. De neki más adatott. Ő nagyon tud szeretni, és ha valakire ránéz, azonnal megolvastja a szívét. Kertész és dísznövény szakra fog járni jövőre.

Márk most fogja elvégezni a nyolcadikat. Nagyon okos fiú. Teljesen tudatában van annak, hogy neki azért adatott több ész, hogy segítse a testvéreit és engem. Beléneveltem, hogy tanulnia kell, ha valamire akarja vinni. Ő ezt a lányoknak is továbbadja, segíti a húgait. Sokszor ha valamit nem értenek a házi feladatban, együtt megbeszéljük. Egyetlenegyszer mondtam neki, hogy „kisfiam, te vagy az egyetlen fiam, te vagy az én reménységem”. Azóta ezt mindennap elmondja. Sokszor nekem kell mondanom neki, hogy azért lazítson is, ne vigye túlzásba a tanulást, mert bele fog rokkanni a sok versenybe.

Livia és *Rebeka* általános iskolások. *Rebeka* az idén kezdte.

– *Mikor jöttetek az anyaotthonba?*
– Tavaly április elején. Sajnos akkor nem volt állásom, munkát kerestem, takarítónőként. Istennek azonban biztosan célja volt azzal, hogy ide jöhöttem, ebbe az otthonba, hiszen tavaly augusztusban munkát kaptam segédápolóként a szomszédos idősek otthonában.

– *A férjeddal papíron még együtt vagytok?*

– Idén lesz tizenhét éve, hogy házasok vagyunk. A férjem, *Józsi* sokáig hallani sem akart a válásról, és nem egyezett bele abba, hogy papíron is kimondják azt, hogy többé már nem vagyunk férj és feleség. Most azonban elkezdett egy gyülekezetbe járni, amelynek a vezetője is azt mondta neki, hogy ez mindannyiunk érdeke lenne. Sajnos sokáig csak őt hallgatták meg, de szerencsére felvették velem is a kapcsolatot, így én is elmondhattam a véleményemet.

A fiam nagyon ragaszkodik az édesapjához, így sokáig a gyerekeim részéről is nagy volt a nyomás, hogy próbáljam meg újra az apjukkal. Amikor azonban újra összeköltöztünk, annak megint csak rossz vége lett: részegen járt haza, gyógyszer szedett, és nem volt nyugtunk tőle. Állandóan

megcsalt, és gondnokság alá került, mert beszámíthatatlanná vált.

– *Egy évvel ezelőtt jöttél el tőle?*
– Igen, de én már háromszor szakítottam vele, csak mindig adtam neki újabb esélyeket. Korábban Kisvárdán laktunk, akkor egyszer már elhagytam őt, mert nem bírtam vele. Akkor a nyíregyházi anyaotthonba mentem a gyerekekkel. Aztán megint kibékültem vele, láttam rajta változásokat, meg a gyerekek is kérték, hogy kezdjük újra. Én is úgy voltam vele, hogy ő a gyermekeim apja, hát adtam neki egy esélyt.

Felkerültünk Budapestre, de aztán megint csak az alkoholhoz nyúlt, és még a korábbinál is rosszabb lett. Nem tudtuk fizetni az albérletet, ami miatt egyszer három hónapig voltunk már ebben a Margaréta házban. Aztán jobb lett, kiköltöztünk albérletbe, de megint inni kezdett. Az utolsó két hónapban a sok idegeskedés miatt nem tudtam már dolgozni. A gyereknevelés is csak rám hárult, a folytonos dühkitörései, a bánalmazásai miatt végleg eljöttem tőle. Úgy voltam vele, hogy inkább egyedül kezdem a gyerekekkel, de talpra állok magam. Nem kell a segítsége, mert ő csak visszahúz.

– *Említetted, hogy gyülekezetbe jársz. Ez változtatott rajta valamelyest?*

– Tizenhét és fél évesen mentem hozzá feleségül, szülői engedéllyel. Amikor hozzámentem, anyám kidozott otthonról. Apámhoz kerültem, aki megadta az engedélyt a házasságunkhoz.

Én református vagyok és hívő ember, a férjem sokat járt velem gyülekezetbe, sokszor fordult az Úrhoz segítségért. Szerette és imádta a családját, a gyerekeit. Azért merem több gyermeket vállalni, mert azt hittem, hogy mellette fogok megöregedni. De nem így hozta az élet. És nem tudom, miért változott meg ennyire...

Hívő embernek ismerem fiatal korra óta, és egyik szavával azt mondja, hogy megváltozik, és mindent megtesz a családjáért, egy ideig látszik is a változás, de aztán megint történik valami, és visszaesik. Iszik, begyógy-szerzi magát, megcsal más nőkkel, borzasztó állapotba kerül. Adósságokat halmoz fel, amiket nem tudunk visszafizetni, és így négy gyereket nevelni elég nehéz. Mielőtt ideköltöztem, volt kétszáz ezer forint adósságunk, amit mára sikerült rendeznem.

– *Hogy érzed, az anyaotthon biztonságát ad nektek?*

– Mindenképpen. De tudod, ez egy anyának valahol törést jelent.

– *Miért?*

– Maga az a tudat bánt, hogy itt kell lenni. De félre ne érts. Egyrészt jól az, hogy itt lehetünk, hogy nem kell rettegésben élnünk, hogy a gyerekeket nyugodtan nevelhetem, hogy végre van munkám, és talpra állhatok. Jó, hogy nem idegeskedem, a gyerekeken is látom a kiegyensúlyozottságot. Másfelől viszont a lelkem fáj azért, hogy itt kell élnünk. Az a tudat, hogy ide visszajutottunk, hogy a férjem miatt folyamatosan a béka feneké alá jutunk, és állandóan on-

nan kell újra talpra állni – ez nagyon rossz érzés.

– *Milyen szabályok vannak itt? Mit kell betartani ahhoz, hogy itt lakhassatok?*

– A legfontosabb, hogy a szobákban rendet kell tartani, a gyerekeknek is tisztáknak és rendezetteknek kell lenniük, iskolába kell járniuk. Az anyukáknak dolgozniuk kell, és elõtakarékban félre kell rakniuk havonta pénzt. Ez nagyon jó, mert akik ide bekerülnek, azokat hozzászoktatják ahhoz, hogy gondolkodjanak a jövőre.

– *Mennyi ideig lehet itt élni?*

– Általában egy évig. Különleges esetekben lehet plusz hat hónapot hosszabbítani. Én azonban tartani akarom magam az egy évhez, bármi is van.

– *Munkád van, takarékoskodni is tudtál. Mi volt ebben az évben mégis a legjobb, amit fel tudtál mutatni?*

– Az idén volt az első karácsonyunk az apjuk nélkül. Megmondták a gyerekek is, hogy ez volt életük legszebb karácsonya, és még számomra is ez volt a legszebb: először az életükben meg tudtam nekik venni azt, amire vágytak. A nagyobb lányok mobiltelefont kértek, a fiam meg egy klasszikus gitárt. Azóta is mindennap gyakorol egy barátjával. A legkisebb lányom egy beszélő pónit kért. Annnyira boldogok voltak, hogy el nem lehet mondani! Ez sem volt véletlen: lehet, hogy ezért is be kellett ide költözni, hogy végre ezt megadhassam nekik. Az apjuktól egy kis csokis adventi naptárt kaptak.

– *Dobozokban vannak most a holmijaitok a szobátokban...*

– Igen, már két hete szeretnénk kiköltözni innen. Szeretnék egyedül megállni a lábamon. Nem szeretnék tovább az otthonban maradni, hiszen pár hónapja rendes jövedelmem van. Már meg is volt, hogy hová megyünk, de sajnos a főbérlet végül visszamondata az albérletet. Pedig már a foglalt is lettem, ő mégis meggondolta magát, visszaadta a pénzt, és azt mondta, hogy ne menjek oda négy gyerekkel abba a másfél szobás lakásba, inkább egy házapárt fogadott oda. Két hétig hitgetett, már becsomagoltunk mindent, úgy volt, hogy másnap költözünk, amikor este jött a telefon, hogy ne menjünk. Akkor dúlt bennem a háború. Miért kell az embereknek ezt tenniük a másikkal? Nem lett volna sokkal korrektebb, ha azonnal nem mond? Sajnos az összes, anyaotthonban lévő anyukát egy kalap alá veszik, és én hiába mondom, hogy én nem ilyen vagyok! Nekem a legfőbb vágyam, hogy biztonságban tudjam a gyerekeimet! Munkám van, küzdök értük, akkor adják meg rá az esélyt, hogy bizonyíthassak!

– *Akkor elmondhatjuk, hogy negatív diszkrimináció ért amiatt, mert anyaotthonban laktok?*

– Igen. Sajnos az emberek idegenkednek az anyaotthonban élőkötől. Volt, hogy csak telefonon érdeklődtem egy albérlet iránt, és amikor a jelenlegi lakhelyemet elárultam, azon-

nal lecsapták a telefonkagylót. Sok helyre személyesen is elmentem. Azt mondták, hogy szimpatikus vagyok, de meghallották, hogy négy gyerekem van, és azonnal nemet mondtak. Az emberek félnek, sok negatív tapasztalatuk van.

Tudtam, hogy nehéz lesz innen kijutni. Sokkal nehezebb, mintha az ember egyik albérletből a másikba megy, de ahhoz, hogy össze tudjuk magunkat szedni, muszáj voltam megtenni ezt a lépést. Mert ahhoz, hogy a férjemmel éljek együtt, és tűrjem a hőbörgését, már nem volt erőm. A legkétségbeesettebb azonban az volt, amikor a gyerekek is kezdték átvenni azt az életstílust, amit ő élt. Feleseltek, rosszak voltak, a tanulmányi eredményeik romlottak. Sokszor aludni sem tudtak az apjuk kiabálása miatt, ezért aztán nem csoda, ha valahol le kellett vezetniük a feszültséget.

– *De ezt te nem hagyhattad, hiszen nem ilyen embereket szeretnél belőlük nevelni...*

– Igen, csak a férjem és az énközöttém lévő különbséget maguk a gyerekek sem értették: hogy van az, hogy anya vaskezü, apa meg lazább? Akkor most mire figyeljük? Ki a követendő példa? Akik ismerik a gyerekeket, mind azt mondják: látszik, hogy az ő neveltetésüket nem a Józsi alapozta meg. Ők szerencsére az én lelkivilágomat örökölték.

– *Mesélnél a családotról? Tartod velük a kapcsolatot?*

– Az én szüleim is elváltak. Nálunk azonban pont fordított volt a helyzet. Szabolcsban nőttem fel, az édesanyám alkoholista volt, ötször ment férjhez. Az utóbbi tizenhat év alatt körülbelül ötször beszéltem vele. Amikor padlón voltam, jólesett volna tőle egy-két anyai szó, de ő mindig csak azt hajtogatta, hogy ő már annak idején megmondta, ne válasszam a Józsiat a férjemnek. Ezért aztán felnőve abban láttam a megoldást, hogy anyukámmal megszakítottam minden kapcsolatot. Nem volt ő igazi anyám. Négyen vagyunk testvérek, négy lány. A legidősebb nővéremmel volt szorosabb kapcsolat, de mára már vele is megszakadt.

– *Lelkileg nagyon megviseltek a veled történt dolgok. Mi ad erőt neked?*

– Járom a gyerekekkel az itteni gyülekezetbe, vasárnap istentiszteletre. Amikor dolgozom, akkor is sokszor hallgatom az áhítatokat. Minden pénteken egy hölgy bibliakört tart itt a gyerekeknek, amit ki nem hagynának. Én, ahová csak lehet, eljárom Isten igéjét hallgatni. Ez nekik is, és nekem is felüdülés. Lök rajtunk egyet a következő idősakra. Nemcsak a rosszat, hanem a jót is látnunk kell a dolgokban.

– *Milyen egyébként a munkád? Meg vagy vele elégedve?*

– Fiatalkoromban varrónőnek tanultam. Aztán a férjemmel takarító vállalkozásunk volt. Mindkét esetben csak lalnessal kellett a dolgomat, ha

megvarrtam valamit, vagy kitakarítottam valahol, akkor készen volt. Ez a munka itt nagy lépés volt egy másik irányban, hiszen folyamatos az emberekkel való kontaktus, és nem lehet a dolgokat rutinszerűen végezni. De a munkámban megtaláltam azt, amit kerestem. Hálás vagyok ezért az Úrnak, hogy itt is bizonyíthatom azt, aki vagyok, és hogy a szeretetemet mások felé ily módon is közvetíthetem. Egyelőre segédápoló vagyok, és papírt kellene szereznem ahhoz, hogy előrébb léphessek, de foglalkoztat az, hogy elvégezzek ehhez egy iskolát.

– *Az itt lévő anyukákkal kialakult-e egyfajta baráti kapcsolatot?*

– Én eléggé magamba zárkózó vagyok, csak a gyerekeimnek élek, így itt nem barátkozom. A kolléganőimmel van egyfajta közelebbi kapcsolat, de igazán barátinak ezeket sem nevezném. Ez sajnos az elmúlt évek miatt van.

– *Egyszer felnőnek majd a gyerekeid. Addig az ő nevelésük köt le. És mi lesz utána?*

– Egy anyának mindig ott vannak a gyerekei.

– *De ki fognak repülni egyszer...*

– Akkor majd látogatom őket. A gyerekekkel sokat beszélgettünk már arról is, hogy lesz-e nekik pótapukájuk. És én mindig elmondom, hogy az élet olyan kemény volt velem, hogy úgy érzem, soha többé nem fogok nyitni egyetlen férfi felé sem.

– *Fiatal asszony vagy. Miért vágód el ezt a lehetőséget magadtól? Neked is lenne még jogod boldognak lenni!*

– Csalódtam a férjemben és ezáltal a férfiakban is. Ráadásul lehet, hogy bután hangzik, de szerintem nincs a világon olyan férfi, aki engem a négy gyerekemmel elfogadna. Sok jó dolog is volt az életben, de úgy gondolom, hogy most már csak a gyerekeimmel kell foglalkoznom. Úgy látom, hogy Isten nem adta meg nekem ezen a téren a szabadságot. Nekem felelősen kell döntenem, nekem feladataim vannak, és inkább arra összpontosítok, az energiámat arra szánom, hogy a gyerekeimet becsületben felneveljem.

Sokszor összezorult a szívem, és azt gondolom, nekem nincsen senkim, egyedül maradtam. Aztán jön a másik gondolat, ami sokkal erősebb ennél: Mi az, hogy nincsen senki? Hát van négy szép gyermekem! Több nem is kell. Ez megerősít abban, hogy hol is a helyem! Mindig azt mondom nekik: nekem elég, ha ti szerettek.

– *Nagyon remélem, hogy mindezek után ők nagyon megfogják becsülni az édesanyjukat! Amit nekünk most itt elmeséltél, abból úgy látom, sokan a fellet nem bírnák elviselni azoknak a dolgoknak, amiken te átmentél.*

– Csak akkor érhetünk el valamit, ha eltervezzük, célt tűzünk ki magunk elé, és tudatosan megvalósítjuk. Nem tántoríthat el semmi sem attól, hogy azt véghez is kell vinni.

Én a gyerekekkel mindent megbeszéltem. Sokszor megkapom azt, miért csinálom így, mit értenek ők ehhez. Tudom, hogy még gyerekek, de ha velük együtt végezhetem a dolgokat, ők is megerősödnek majd. Mutatom nekik, hogy kell cselekedni, hogy ne kövessék el azokat a hibákat, amiket én elkövettem. Remélem, hogy ez elég jó példa lesz nekik. Ennél többet nem tudok már értük tenni.

Megérzés?

Olvastam a Bibliát, és az egyik ige nagyon elgondolkodtatott. Amíg forgattam a szívemben, eszembe jutott valaki az ismerőseim közül. Imádkoztam is érte rögtön, de úgy éreztem, többet kell tennem: ezt az ígét kell továbbadnom neki. Vettem a telefont, és elküldtem neki sms-ben.

Az elmúlt évek során sokszor előfordult már ilyen helyzet. Volt, amikor olyan valakinek írtam, akivel rendszeres kapcsolatban voltam, így pontosan tudtam, mi történik az életében, de előfordult az is, hogy

olyan személy kapott e megmagyarázhatatlan belső indíttatásra igei üzenetet, akit csak futólag ismertem. Döbbenetes, hogy alig volt olyan, aki ne jelezte volna utána, milyen hálás érte! Hogy is éreztem rá arra, hogy neki pont erre van szüksége? És máris mondta, hogy mi történt velem, vagy mi vár rá. Igen, tényleg, ez az ige most pont neki szól! Hihetetlen!

Könny szökik a szemembe, ahogy hallgatom, mert ismét mélyen megrendít a felismerés: Isten egymásra bízott bennünket, és felhasznál arra, hogy raj-

tunk keresztül adja tovább üzenetét valakinek. Nem kétséges számomra, hogy az indíttatást ilyenkor ő adja. Ez nem megérzés és nem is véletlen, hanem Isten csodálatos munkája.

Persze, az illető magától is ráatalálhatna arra az ígére, és nem tudom, miért nem teszi. De ez nem is érdekes. Az a fontos, hogy én ne utasítsam el a feladatot. Ha a szívemre helyezett valakit az Úr, ha érzem, hogy mit kell tennem, mondanom, átadnom neki, akkor ne késlekedjek!

■ HULEJ ENIKŐ

Adjátok vissza nekem Jézust!

Egy passiórészlet húsvét fényében

Bár nagyon szerettem volna, korlátozott mozgásom nem tette lehetővé, hogy meghallgassam a Deák téren a *Máté-passiót*, s Bach zseniális szerkesztésében és zenéjében végigimádkozzam a Lutherániával Jézus szenvedéstörténetét. Így hát maradt a hangfelvétel.

Évről évre végighallgatom nagyhéten a nagy passiókat. Ismerős minden ütem, belülről ismerem ezeket a monumentális alkotásokat. Mégis minden évben kiemelkedik valami, ami nagy hangsúlyt kap, és talán lényeges üzenetet hordoz. Tavaly a *Máté-passió* legegyszerűbb, mindössze két taktusból álló s mégis a legnagyobb hitvallást rejtő kórusa fogott meg. A százados szavát az énekkarral szólaltatta meg az „ötödik evangélista”: „*Ez valóban Isten Fia volt!*”

Ebben az évben egy basszusária szövege, dallama és kísérete nyűgözött le. Újra meg újra hallgattam, dúdoltam, imádkoztam. Miután az áruló harminc ezüstért kiszolgáltatta Urát, rájön szörnyű tettének súlyára, s bevallja, ártatlan vér tapad kezéhez, megszólal az 51. számú basszusária. Egy kicsit Júdás éneke, egy kicsit a henteszövő, de mindezeken azé a hívó emberé, aki tudja a korálvers sorraival együtt, hogy „bűneim vittek keresztfára téged”. Az ária szövege pedig így hangzik: „Adjátok vissza ne-

kem Jézusomat.” („Gebt mir meinem Jesu wieder.”)

Nem felejtem el ifjúkorom nagy lelki élményét. A szocializmus kemény időszakában, a hatvanas évek végén, hetvenes évek elején a belvárosi ferences templomban adták elő a *Máté-passiót* (a Lutheránia csak később tanulta meg). *Bucsi László* atya vezényelte a magyar nyelvű előadást. Zsúfolásig megtelt a templom – ahogy ez a Deák téri passiókon is természetes volt. Fiatalok százai ültek ott – nemcsak a padokban, hanem a földön, a szószék lépcsőjén, az oltártér szőnyegén, mindenütt. Egy hitet, kereszténységet üldözött korszakban hangzott a szenvedéstörténet drámai feldolgozása, és szinte érezni lehetett, az áriából hogyan formálódott a közös imádság: adjátok vissza nekem Jézusomat. Próbálták elvenni tőlük minden lehető eszközzel, az ária imádsága mégis zengett... Adjátok vissza!

Azóta más világot élünk. Nem az ideológiák, nem a hatalom emberei tesznek meg mindent azért, hogy elvegyék Jézust az embertől, tőlem, tőlünk. Az emberekben, eseményekben, folyamatokban megbúvó sátáni erők ma is el akarják venni a Názáretit, hogy újra keresztre feszítsék, és a halálban tartsák. Azon munkálkodik a gonosz, hogy legfeljebb életelen emlékként maradjon meg ő a 21. század embere számára.

Az imádság azonban zeng, bár közben a hegedű futamaiban ott gurul csengő hangon a harminc ezüst, ott zúg a hőmpölygő-sodró iszapáradat, a kérés nem hallgat el: adjátok vissza Jézusomat. Nagyhéten túlmutató, állandó imádsággá válik. Amelyet szemben a világ sodrával, szemben a médiavilág és az élmenytársadalom agyat lúgozó kísértéseivel, de mindenekelőtt szemben önmagam Krisztustól távolodó mozgásával s akaratlan, de megismétlődő Krisztus-tagadásával mégis imádkozom.

Húsvét arról szól, hogy ez a könyörgés a mennyben meghallgatásra talált. A halálra jutott, a kínos véget elszenvedő, a pokol mélységét megjáró Krisztust visszaadta nekünk az Atya. Krisztust nem tartotta fogva a halál, nem temette el végleg a sír. Jézus újra az én Jézusom lehet. Nem szép emlékem, nem múltbeli példaképem s nem is csupán legnagyobb tanítóm. Élő Uram. Ha emberek nem adták vissza, s ma sem engednék vissza, a húsvétkor is Teremtőként bemutatkozó Isten előhozta és visszaadta őt.

A Bachtól tanult imádságra továbbra is szükség van. De ezt a könyörgést is a húsvéti hit bizonyosságában mondhatjuk, mert tudjuk, hogy őt már végleg visszakaptuk.

■ – HARKÁLY –

Mozgásszerűt-passió

Kilencedik alkalommal mutatott be a Mevisz Bárka csoportja passiójátékot a nagyhéten. Az április 22-i, nagypénteki előadásra a zsúfolásig megtelt zuglói evangélikus templomban került sor.

Az ige hirdetés és szolgálatát *Farkas Ervin* teológushallgató, míg a liturgiát *Tamáty Tamásné* helyi lelkész végezte.

■ KISS TAMÁS felvétele

Nem szeretem a hajnalt...

Sokszor a vízen talál, és nagyon sok kárt okoz nekem. Addig bámulom, amíg a reggeli kapásokat sorra elrontom, lekésem vagy észre sem veszem. Tőlem védi a halakat...

Ahogy az ég keleti pereme világosodni kezd, a sokféle, meghatározhatatlan szín egymás után, egymásba olvadva tolatodik, és nagy nehezen megengedi, hogy a napkorong megszületése elkezdődjön, az már hátborzongató. Gyönyörűséges születés. Ezért nem lehet máshová nézni.

Vörösen, erőlködve, mintha most látná először, számba veszi a világot. De amikor már előbújt, semmi akadály nem áll előtte, és elindul diadalútjára. Azonnal melegíteni kezd, és szinte ujjong, tobzódik a fénye, átveszi a hatalmat, mintha sohase lett volna éjszaka. (Teszti a dolgát?) Felszárítja a hajnal könnyeit, a madarak tollát, és halad egyre följebb, adja a természetnek a meleget, a fényt, az energiát. Ereje teljében, amikor delel, szinte sugallja, hogy „most tudok a legtöbbet, most csak én”... Ilyenkor nem árt vigyázni vele, éget. Áthaladva a zeniten mintha már kevésse lenne erőteljes, de azért még nagyon komoly munkát végez, még maradéktalan a tekintélye.

Ahogy járja az útját, a nyugati égről visszatekintve látja, hogy érettebb a búza, pirosabbak a gyümölcsök, mint tegnap, magasodtak a növények, volt értelme a mai napnak. Aztán gyorsabban, mint gondolná, egyre lejjebb ér a horizonton, észre se veszi, hogy alsó pereme már a hegy mögött van. Kezd a reggeli arcához hasonlítani.

tani. Nehezen válik meg a világtól, de aki jött, annak mennie is kell. Már a napraforgók se látják. A világot ez az utolsó erőlködés nem is nagyon érdekli. A körforgás be kell, hogy teljessen. Odafent így rendelték, nem lehet másképp.

Egyre gyorsabban, egyre vörösebben csúszik vissza a sötétbe, szinte ugyanolyan színekavalkád kíséretében, mint reggel, csak minden fordított sorrendben. És vége...

A hatalom már a sötétség, melyet csak a csillagok képesek pontoszerű fényükkel enyhíteni. Tudom, hogy holnap is jön, lehet, hogy miatta jövők ismét hal nélkül haza. Nem kísérteties, hogy kicsiben az én lételem mutatja?

Vajon volt-e, van-e haszna annak is, hogy itt voltam? Uram, te tudod. Jobban, mint bárki. És ez nekem elég.

A hajnalt nem szeretem. Lehet, hogy túl szép. Az egész napot szeretem, egyben, úgy, ahogy van.

■ DR. SCHROTT GÉZA

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre.” (1Pt 1,3)

Húsvét ünnepe után az első héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi ezt zengik: az Úr Jézus él; ő az új élet teremtője, és legyőzi hitetlenségünket! „Él az én Uram, áldott Megváltóm, Istenem és szabadításom.” (GyLK 678) „Ha valaki Krisztusban van, új teremtmény az. A régiek elmúltak: íme, újjá lett minden.” (2Kor 5,17; LK) Mert akit Isten halálra adott bűneinkért, feltámasztott örök életünkért! „Aki hiszi ezt az ígét, hogy Krisztus az ő javára halt meg és támadott fel, azon Krisztus feltámadása megmutatja erejét. Újjászületik tőle, azaz Isten képmása szerinti új teremtmény lesz belőle. Szentlelkét vesz, megismeri Isten kegyelmes akaratát” – tanít *Luther*. Az őseghyázban a húsvétkor megkeresztelték ma, fehérvásárnap vettek először úrvasorát, és eddig viselték fehér ruhájukat, „mint újszülött csecsemők” (1Pt 2,2). Jézus a mindenkori kételkedő Tamások megmentéséért feltámadása után nyolc nappal is megjelent, békességet hirdetve, hogy senki ne legyen hitetlen. „Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak és hisznek” (Jn 20,29) A szemtanú Péter is minket bátorít: „Őt szerettitek, pedig nem láttátok, őbenne hiszték, bár most sem látjátok, és kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek, mert elértek hitetek célját, lelketek üdvösségét.” (1Pt 1,8–9) Heti igénkben Péter Isten magasztalja a hívők reménységéért. Ezért fogadjuk meg ez ősi felszólítást is: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicséretet a föld széléig; és „Dicsőítsétek az Urat” (Ézs 42,10.12)! Szolgálja helyesen beszélt róla szenvedései között is, ezért „az Úr jóra fordította Jób sorsát, miután Jób imádkozott barátaiért, és kétszeresen visszaadta az Úr Jóbnak mindazt, amije volt.” (Jób 42,10) Péter figyelmezteti a „kezdő” keresztényeket: „...egymást kitarthatóan, tiszta szívből szeressétek, mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születettek újjá, Isten élő és maradandó igéje által.” (1Pt 1,22–23) Jézus főpapi imádságában az övéért és missziói szolgálatukért így könyörög: „Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság. Ahogy engem elküldtél a világra, én is elküldtem őket a világra (...). Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,17–18.15) József, a nagytanács tagja még az esthajnalcsillag feljövetele előtt elkérte Jézus testét. „Aztán levette, gyalcsba göngyöltte, és elhelyezte egy sziklába vágott sírboltba, amelyben még senki sem feküdt soha.” (Lk 23,53) Az egyház – első egyetemes zsinatán elfogadott *Niceai hitvallásában* – 1686 éve tanítja: Jézus egy lényegű az Atyával! „Aki hisz énbennem, az nem énbennem hisz, hanem abban, aki elküldött engem (...). Én pedig tudom, hogy az ő parancsolata örök élet.” (Jn 12,44.50) De mi tudjuk, kiben hiszünk? S valljuk-e: „Mindennem vagy, Jézusom, / A halálban örök élet! / (...) Velel mennyben újra élek. / Te vagy utam, életem...” (EÉ 392,3)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Zarándokének

„Valami véget ér, kezdődik más talán, / látod, megyünk az élet sivatagán, / gyere, mert lépni muszáj! / Szinte hallom, újra hallom, / szól a régóta vándorlók dala...”

A kedves olvasó, aki éppen e sorokat böngészi, lehet, hogy túl van már egy-egy ballagási ünnepségen, végzős diákok búcsúáhitatán, családi ebéden. Amikor e sorokat papírra vettem, még két héttel a ballagások ideje előtt járuk. Mégis szinte már hallom, hogyan zeng majd a kőszegi templomban a ballagó diákok hangján az imént idézett *Zarándokének*. Nem mindig könnyű énekhangot kicsikarni e korszalából, most mégis külön ők kérték, hogy hozzam az áhitata.

Talán másképpen szól majd, mint ahogyan egy átlagos tanítási napon szólna. Talán lesz az évek óta együtt vándorló diákok között olyan, akinek elcsuklik a hangja, vagy éppen kirobbanó erővel zeng majd. Való igaz, valami véget ér. Elbúcsúzunk a végzősöktől, a ballagó 12. évfolyamos diákoktól. Az útra indulók pedig elbúcsúznak tőlünk, az iskolától, tanáraiktól, a még itt maradó fiatalabb diáktársaktól.

Búcsúzás. Egy rövidke szó, amely talán mindannyiunkban más és más élményeket idéz fel. Van, amikor várjuk e pillanatot, mert talán nem éppen kellemesek egy-egy találkozás percei. Van, amikor könnyedén elfogadjuk, mert már tudjuk, hogy az utunk másfelé, valami biztos felé visz tovább.

Aztán bizony adódik olyan is, hogy nehéz a búcsú pillanata. Nehéz, mert éppen hogy valami biztosnak tűnőnek, valami behatárolhatóknak, kézzelfoghatóknak szakad vége. Elenged egy addig biztosan óvó kéz. Távolba tűnik egy-egy bátorító tekintet. Elhalkul a biztosságot, utat mutató, ismerősen és tisztán csengő hang. Lehet, hogy az új, a kezdődő más pedig még ismeretlen, bizonytalan. Mégis, most lépni muszáj, mert ennek van itt az ideje.

„Valami véget ér...” – cseng az ifjúsági ének kezdősora a fülemben. Mellette a szívemben pedig felcsendül egy másik, egy gyülekezeti énekünk dallama is. „Csak egy nem érhet véget: / Az Úr kegyelme megmarad, / Bár tűnnek ezredévek / És századok, mint pillanat. / Népét nem hagyja cserben, / Egy árva hívét sem.” (EÉ 45,3)

Lehet, hogy elenged, távolba tűnik vagy éppen elhalkul valami eddig emberileg biztosnak tűnő. Lehet, hogy a még ismeretlen és bizonytalan felé kell továbblépni. Azonban hiszem és tapasztalom, hogy van, aki kíséri ezeket a lépteket is! Jézus Krisztus, aki feltámadása után azt ígérte tanítványainak, hogy velük marad minden napon a világ végezetéig.

Kívánom, hogy az élő Úr jelenlétét megtapasztalva minél többen erőt kapjanak a búcsúzás pillanataiban, az érettségi napjaiban és a továbbvezető lépések között.

„Néha sötétség vár, arcunkba fúj a szél, / De bátran megyünk, lábunk egyszerre lép. / Istenünk eszközeiként!”

■ PAPP JUDIT

Névjegy: Papp Judit

A 2010/2011-es tanév kezdetétől a kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szaképző Iskola és Kollégium

iskolalelkésze vagyok. Frissen végzettként, beosztott és egyben helyettes lelkészi minőségben kapcsolódhattam be az iskolai szolgálataiba. A mindennapokban meghatározó szó számomra a *jelenlét*. Jelen lenni az iskola, a kollégium életében, Istenünk eszközeként lépni és másokat is ezekre a közös lépésekre buzdítani.

OSZTOZÓ

Rajzolj, fuss, maszatoalj!

Húsvét után sem maradunk ünnepek nélkül. Rögtön május első hétvégéjén a munkát ünneplik a dolgozó emberek, az édesanyákat köszöntik a gyermekek, a ballagó diákokat ajándékozzák meg családtagjaikkal, mindezek mellett magyar elnökséggel üljük hazánk EU-csatlakozásának hetedik évfordulóját, nem mellékesen pedig sok gyülekezetben konfirmációt is tartanak ezekben a napokban. De persze további események is várnak.

Különleges virágcsokor készült a budapesti Deák téren anyák napján. Reggel 9-kor családi istentisztelettel kezdődik a program a templomban, majd *Benczúr Emese* Munkácsy-díjas képzőművész irányításával a gyerekek virágcsokrot ábrázoló krétarajzot készítenek a téren. A nagyobbak közben egy óriási fotókiállítás képeiben gyönyörködhetnek a gimnázium tere néző ablakaiban. Érdemes tehát rávenni a családodat arra, hogy ezen az ünnepi napon az „evangélikus szigeten” kössetek ki.

Május 7-én immár harmadik alkalommal rendeznek jótevőnapsági futóversenyt Gyulán. A várfüredőrl elnevezett sporteseményre amatőrök is nevezhetnek hét kilométeres vagy félmaraton távra, ez utóbbi ráadásul háromfős vál-

toval is teljesíthető. Mindezek mellett várják a görkorival és kerekesszékekkel indulók nevezését is; sőt nordic walkinggal is megoldható a feladat. A kijelölt útvonal az alföldi fürdő-táv legszebb pontjait érinti. A nap vendége a *Magna Cum Laude* zenekar lesz. Nevezési díjjal egy sérült gyermek számára létrehozott egyesület munkáját támogatod, a táv teljesítése után pedig ingyen megmártózhatsz a várfüredő medencéiben. Kedvcsináló képek a tavalyi futásról és bővebb információ az interneten: <http://gyulafelmaraton.hu>.

Biztosan olvastál már verset *Varró Dánieltől*. Sőt talán személyesen is találkoztál a fiatal költővel a kőszegi Szélszánán. Ő az, aki könnyedén játszik a szavakkal, és feje tetejére állítja ezt a komolykodó világot. A *Túl a Maszat-hegyen* című verses meséjét a Vígszínházban állították színpadra *Presser Gábor* zenéjével. A történet szerint a gonosz Paca cár

tele akarja pacázni az egész világot, miközben a barbár takarítók szélsőséges csoportja tisztaságért kiált. A főhős, Muhi Andris feladata nem más, mint megmenteni a Maszat birodalom lakóit, ahol a legmaszatosabb Janka. Andris kalandjait olyan nagyszerű művészek elevenítik meg, mint *Halász Judit* és *Hegy*

Barbara. Legközelebb május 4-én, 21-én és 22-én láthatod a maszatos történetet. Hidd el, nem ciki érettségivel a zsebedben sem beülni erre a mesedabrába. Ha netán mégis így érzed, markold fel az unokaöcsédet, vagy ajánld fel gyermekmegőrző szolgáltatásaidat a szomszéd családnak!

■ JENŐ

„Egy rakás szótáram van otthon”

Beszélgetés az uniós fordítóverseny magyarországi győztesével

► Az Európai Bizottság üléstermében vehette át az első helyért járó díját *Czenthe Anna*, a *Juvenes Translatores*, azaz *Fiatalfordítók* elnevezésű európai uniós verseny hazai nyertese. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákja április 6. és 8. között három napot töltött Brüsszelben. Az érettségire készülő fiatal lánnyal nemcsak az utazás során szerzett élményeiről, hanem jövőbeli terveiről is beszélgettünk.

– Először voltam Brüsszelben. A kötött program előtt bő fél napot tudtunk sétálgatni a városban édesanyámmal és *Sólyom Anikóval*, a némettanárnőmmel. Bejártuk a városközpontot, megnéztük a nagyobb tereket. Voltunk az Old England nevű, hangszermúzeumként működő épületben is, ahol magyar zeneszerzőszámokat – kavalt (*ötlyukú furulyát – a szerk.*), ütőgardont, citrát – is felfedeztünk a tárlókban. Régebben kavaloztam, nagyon szerettem a népzene-t, ezért ennek különösen megörültem. Ráadásul ha odaálltunk egy-egy vitrin elé, akkor a bejáratnál kapott fülhallgatón keresztül egy rövid dallamot, néhány taktust is meghallgathattunk az adott hangszeren megszólaltatva; a citránál például magyar népdal csendült fel. Az utcákat járva egyébként is folyamatosan kerestük a magyar vonatkozású látványokat.

A legjobban mégis az tetszett ebben a három napban, hogy találkozhattam a többi huszonhat nyertessel. Hihetetlen, hogy ilyen rövid idő alatt mennyire összebarátkoztunk! – *Nagyon hasonló vagy épp ellenkezőleg, nagyon különböző érdeklődésűek vagytok?*

– Nyilván nem vagyunk egyformák, de a verseny, mint közös nevező, jó kiindulási pontot jelentett az ismerkedéshez, és az életkorunk is azonos. A legáltalánosabb téma az iskolarendszer volt. Megbeszéltük, ki mikor érettségizik, milyen vizsgái lesznek, és hogy hol szeretne továbbtanulni. Mindannyian meséltünk a hazánkról, a kultúránkról és természetesen az anyanyelvünkről is. Most pedig a *Facebookon* tartjuk a kapcsolatot, mindennap írunk egymásnak, és gondolkozunk azon, hogy valamikor újra kel-lene találkozni.

– *Te a magyar nyelvvel kapcsolatban mit emeltél ki?*

– Azt, hogy mennyire más a mi nyelvünk helyzete, mint az övéké. Érdeklődéssel hallgattam, ahogyan a portugál és a spanyol, illetve a szlovák és a cseh nyertes különösebb gond nélkül beszélgetnek, megértik egymást úgy, hogy mindketten a saját anyanyelvüket használják, mivel ezek a nyelvek közeli rokonai egymásnak – a magyar esetében azonban nem lehetséges ilyen beszélgetés, mert a mi nyelvünknek a szókészlete is, a nyelvtana is nagymértékben eltér az Európában beszélt legtöbb nyelvtől.

Meglepő volt egyébként,

hogy az ausztriai fiatal cseh, az olaszországi román, a franciaországi pedig spanyol származású, ugyanakkor érthető is, hogy miért ők nyertek: a két nyelvűek könnyebben fordítanak, és így nagyobb eséllyel indulnak egy ilyen versenyen.

– Az Evangélikus Élet olvasói eddig leginkább egy-egy rajzpályázat nyerteseként találkozhattak a neveddel.

– Anyának nagyon sokat köszönhetek, tőle örököltem a tehetségemet. Ő angoltanár, de csak azért, mert annak idején nem indítottak az egyetem angol–rajz szakpárt. Amikor kicsik voltunk – két húgom és egy öcsém van –, mindig ő olvasott nekünk esti mesét, és míg a történeteket hallgattuk, rajzolgattunk. Látta, hogy szívesen csináljuk, és azt is, hogy érzékünk is van hozzá. Ha tudomást szerzett egy-egy rajzpályázatról, ösztönzött bennünket, hogy induljunk el rajta. Az eredményhirdetésekről sokszor tértünk haza egy-egy biciklivel vagy más nyereménnyel.

– *Gondolom, csak úgy, minden konkrét cél nélkül is szoktál „firkálgatni”. Ennek az iskolai füzeteid lapszélei is áldozatul esnek?*

– Tele vannak – bólogat Anna nevetve. – Pont a napokban lapozgattam végig az énekfüzetemet, amit kilencedik osztály óta használok, és nagyon vicces volt visszanez-ni a három-négy éve készített skicceimet. A későbbiekben szívesen alkotnék illusztrációkat dalszövegekhez, mesékhez, lemezbőrítőkhoz.

A rajz és a német a két hob-bim; mind a kettővel szívesen foglalkoznék főállásban is. Sőt a kettő nem is feltétlenül zárja ki egymást. Taníthatnék például rajzot egy magyar–német két tannyelvű iskolában, vagy fordíthatnék művészettörténettel kapcsolatos cikkeket is.

A művészet azért egy picit közelebb áll a szívemhez. Ezért is jelöltem meg a felsőoktatási jelentkezési lapon első helyen a Magyar Képzőművészeti Egyetem grafikusművész szakát. Nagyon nehéz bekerülni, mert óriási a túljelentkezés. Éppen ezért akkor sem esem majd kétségbe, ha nem sikerül.

– *Abban az esetben, ha jól sejtem, irány a német szak.*

– Vagy ha addig megváltoztatom a jelentkezési sorrendet, akkor a nemzetközi tanulmányok. Pont Brüsszelben, a központi fordítóirodában dolgozók mondták, hogy ha később esetleg az övékhez hasonló munkakörben helyezkednék el, akkor egy ilyen végzettség még hasznosabb is lehet, mint egy germanisztikai diploma.

– *A német nyelv tanulásában egyébként mit szeretsz a legjobban?*

– A legpraktikusabb része nyilván az, hogy meg tudom érteni magam másokkal. Mindig rácsodálkozom azokra a kifejezésekre, amelyek nincsenek megvalamelyik nyelvben; érdekel, hogy fordításkor miként lehet mégis a lehető legjobban visszaadni az értelmüket. Beszélgetés közben is szokott időnként olyan érzésem lenni, hogy most egy másik nyelv szófordulatával pontosabban el tudnám

mondani, mire is gondolok. Egy rakás szótáram van otthon, gyakran lapozgatom őket új kifejezések után kutatva. Brüsszelben egyébként elhatároztam, hogy a német és az angol után legközelebb spanyolul vagy portugálul igyekszem megtanulni...

– *Időzzünk azért még egy kicsit a németnél, hiszen a közelmúltban nemcsak a fordítóversenyt nyerted meg, hanem az országos középiskolai tanulmányi versenyen is helytálltál, és a tizenharmadik helyen végeztél. Ha jól tudom, a német nyelvet akkor szeretted meg igazán, amikor egy németországi ifjúsági szállóban dolgoztál.*

– Így igaz. A tizedik és a tizenegyedik osztályt követő nyári szünetekben töltöttem munkát és nyelvyakorlást céljából egy-egy hónapot az Északi-tengernél egy kis szigeten, Borkumon. Nagyon jó társaságba kerültem. Az egyik fiúval annyira összebarátkoztunk, hogy szinte naponta írunk egymásnak, és még a szalagavatómra is eljött. Most én készülök hozzá Berlinbe.

– *A fordítóversenyen az egyetemisták külföldi tanulási lehetőségeiről szóló szöveget kellett németről magyarra átültetned. Téged vonzana egy ilyen lehetőség?*

– Persze! Példaként áll előttem, hogy annak idején a szüleim (*Anna édesapja Czenthe Miklós, az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója – a szerk.*) is voltak kint Németországban ösztöndíjjal. Ott is születtem; másfél éves voltam, amikor visszaköltöztünk Budapestre. Szívesen eltölttenék akár több félévet is külföldön, különösen Németországban. Bár most, hogy már minden európai uniós tagországban van legalább egy ismerősöm, tulajdonképpen máshová is bátrabban elmennék. De egy életre biztosan nem maradnék kint, néhány év után mindenképpen hazajönnék!

■ VITÁLIS JUDIT

Az alábbi tanulmány az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában tavaly március 10-én a kerületben működő jogászok számára rendezett tanácskozáson elhangzott előadás szerkesztett változata. Megjelent a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara *Iustum Aequum Salutare* című jogtudományi folyóiratának ez évi első számában.

Az evangélikus egyházjogi mai aktualitása

■ DR. BOLERATZKY LÓRÁND

Köztudott, hogy amikor Luther Márton 1520-ban a kánonjogi törvényeket tűzbe dobta, ezzel a szimbolikus cselekményével az egész pápaság ellen, nem pedig a jogrendi uralom ellen akart tiltakozni. Mégis, a kánonjog a gyakorlatban annyira beivódott még az evangélikusok tudatába is, hogy *Benedictus Carpzow* 17. században írt evangélikus egyházjogi rendszerét élesen kritizálták „katolizáló” volta miatt.

Luther később azzal a kijelentésével, hogy „egy jogász, aki nem több, mint jogász, számalomra méltó valaki”, nem a jogászok iránti ellenszenvét akarta kifejezni, hanem inkább arra célzott, hogy az egyházjog művelésénél teológiai tudásra is szükség van.

Luther későbbi megnyilatkozása az egyház láthatatlan oldaláról visszaköszött *Rudolph Sohm* 1892-ben írt *Egyházjogában* kifejtett álláspontjában, amely szerint az egyházjog lényegével ellentétben áll, mivel Sohm csak az egyház láthatatlan oldalát: „az elrejtőzött egyházat – és az elrejtőzött szenteket” ismeri el egyháznak, nem pedig a földön kialakult egyházi szervezetet.

Az egyházjogászok közül *Günther Britz* szerint „Kirchenrecht ist kein Selbstzweck”, vagyis az egyházjog nem lehet öncél. Ez nyilván azt jelenti, hogy az e világban megjelenő egyház élhet ugyan a jog eszközeivel, azt akár tökéletesítheti is, de elsősorban törekvésének mégis arra kell irányulnia, hogy a lelki egyház építését eredményesen szolgálja.

Kapi Béla püspök is így fogalmaz: „Az egyház jogi szervezete olyan, mint egy művészi alkotású ámpolna, melyet a történet négy évszázados acélkeze emel a magasba. Örök értéke abban rejlik, hogy ezt az ámpolnát Krisztus élő testének sugárzó fénye tölti be. A jog és a történeti egyház örök tartalma és munkaprogramja a lelki egyház.”

Bár a hangsúlynak az egyház lelki oldala építésén kell lennie, ennek nyilvánvalóan az jelenti a legnagyobb akadályát, hogy a jog csak a látható, e világi egyház viszonyait tudja eredményesen szabályozni, s ezért csak közvetve alkalmas a lelki egyház építésére. A jogalkotónak tehát csak olyan jogszabályt szabad a lehetőséghez képest megalkotni, amely a jog szempontjából reális, vagyis végső esetben végrehajtható. A gyakorlati élet számos példát mutat fel a *ius spiritualizatur*ra, amely a katolikusoknál amiatt történik, mert a jog egyháza egybeesik a hit egyházával. Evangélikus vonalon jó példa erre Németországban 1955 óta „a lelki élet irányelveinek” jogszabályba, a „*ius divinum*” való átültetése.

A fentiekből az következik, hogy az egyház e világi oldalának szervezeti megújulása még nem jelenti egyszersmind a lelki megújulást is. Találhatóan állapítja meg *Zászkaliczky Péter*: „Nem a külső szervezet újítja meg az egyházat, de az egyház szolgálata a rossz struktúra gátolja, mint ahogy a jó segíti.” Ezért minden strukturális újításnál tüzetesen vizsgálni kell, hogy az a lelki egyház fejlődését szolgálja-e, mégpedig az evangélium terjesztését, a missziót és az ebből fakadó gyülekezeti életet és a gyülekezet igazi érdekeit.

Ha áttérünk az evangélikus egyházjog távlatokban történő fejlesztésének, műve-

lésének kérdésére, megállapíthatjuk, hogy a múltban intézményszerűen a nem lelkesek számára az 1934–37. évi törvény ezt a miskolci jogakadémián keresztül biztosította, kimondván, hogy „a miskolci jogakadémia a jog- és államtudományok, különösen az evangélikus egyházjognak önálló művelésére hivatott intézmény”. A jogakadémián kívül az egyházjogi oktatásnak az evangélikus teológia is igyekezett eleget tenni, bár nem önálló tanszéken és nem kellő óraszám biztosítása mellett.

Bruckner Győző, az egyházjog professzora 1923-tól kezdve az egyházjogi szemináriumot építette ki az egyházjog művelésének központjává, ahol szimbolikus zsinatok tartásával tárgyalta meg aktuális egyházjogi kérdéseket előbb német, majd utóbb angol vitarendszerrel. Ennek kapcsán számos egyházjogi tanulmány nyomtatásban is megjelent.

1949-ben nemcsak a három megszüntetett jogakadémián és a debreceni jogi karon, hanem a még megmaradt három egyetem jogi karán is megszűnt az egyházjog oktatása. Az egyházjog valóságilag pontificiummá vált, ahol csak nagyon kevesen ismerik ki magukat. Az 1948., 1952. és 1966. évi zsinatokon eluralkodott az állami önkény. Immáron hatvan éve nincs egyházjogi oktatás a nem lelkes magyar joghallgatók részére.

A „rendszerelváltás” után a katolikus és a református egyháznál ez a kérdés megoldódott új jogi karok létesítésével. Megoldásként talán az jöhetne számba, hogy a teológián tartott egyházjogi előadásokon való részvételt lehetővé kellene tenni a joghallgatók számára is, mivel más karokon tartott speciálkollégiumok nem bizonyultak megfelelő megoldásnak.

Örültem, hogy *Szathmáry Béla* és *Birkás Antal* egyházjogi tudományos képeztetésének megszerzésénél közreműködhettem.

A továbbiakban a rendszerváltás után született állami egyházjogi és belső egyházjogi szabályozásról szeretnék rövid áttekintést nyújtani.

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházokról szóló 1990. évi IV. törvény ugyan kétségkívül nagy haladást jelentett a korábbi, egyházakat érintő jogszabályokhoz képest, mégis több hiányosságra lehet rámutatni. Így mindegyiknél sérelmes, hogy az „egyházak” gyűjtőfogalom alá a szektákat is besorolta, holott ide csak a Krisztus személyéhez kapcsolódó, országos szervezettel bíró vallásfelekezetek tartozhatnak; másrészt széles körben lehetővé tette, hogy visszaéljenek hitéleti célokat nem szolgáló szervezetek a törvényben biztosított előnyökkel. Protestáns vonatkozásban kétségkívül negatívumként értékelhetjük azt a módosítást, amellyel megszüntették az eddig fennálló állami jogsegélyt, amely az egyházi határozatok gyors végrehajtását biztosította. Igaza van *Vladár Gábor* kiváló jogásznak, amikor azt írja, hogy „mit ér az olyan önkormányzat, amelynek a határozatok végrehajtása nincs biztosítva”.

A folyton problémákkal küzdő bizonytalan állami támogatások miatt megfontolásra érdemes lenne *Szabó István* református püspök úrnak az a javaslata, hogy az egyházak kapják vissza korábbi földingatlanjaikat – így a püspöki illetményföldeket –, mert ez stabilitást jelenthetne.

Áttérve az 1990. évben megnyílt zsinat hiányosságaira, annak koncepciótlanságát kell kiemelnem. Ezen azt értem, hogy – eltérően az 1934–37. évi zsinattól – a módosításra váró kérdések a közvélemény szűrőjén történt átmenet után kerültek a zsinat elé, ahol már nem a teendőkön kellett vitázni, például hogy legyen-e harmadik egyházkerület, vagy megszűnjön az országos felügyelői tisztség.

Minden különösebb előzetes országos felmérés nélkül született meg a „folyamatos zsinat” intézménye. Az eddigi évszázados gyakorlat, mely szerint tizenöt-húsz évenként kell zsinatot tartani, igen jól bevált. Teljesen hamis az a hivatkozás, mely szerint szükség van a jogszabályoknak a mindennapi szükségletekhez való hozzáigazítására, mert az egyházi jogviszonyok olyan gyakran nem változnak, hogy állandó toldozásra-foltozásra szorulnának. A zsinati tagok egy része szem elől tévesztette, hogy az egyházjog területén is állandóságra kell törekedni, mert a folytonos változtatások fellazítják a jogrend uralmát, és bizonytalanságot idéznek elő, nem beszélve arról, hogy a sorozatosan változtatott jogszabályok nem tudnak átmenni a gyakorlati életbe.

Ugyancsak egyes érzelmekkel olvastam azokat az írásokat, amelyekkel az előző országos felügyelő indokolni igyekezett a zsinat és az országos közgyűlés összeolvasztását, mondván, hogy ez pénzügyi takarékosságot, másrészt pedig az ügyintézés „operatívabbá tételét” jelenti. A legkézenfekvőbb megoldás a korábbi állapot fenntartása lett volna, amikor a zsinat nem ülésezett évente. A hatalmi ágak szétválasztása elvének megsemmisítésével az evangélikus egyház egy évszázados alapelvét tagadta meg, amelyet elfelejtett módosítani a törvény 17. §-ában.

Már *Arisztotelész* hangoztatta *Politikájában*, hogy szükség van az állam keretein belül a hatalmi ágak szétválasztására. Ezt az elvet vallotta *John Locke Two Treatises on Government* című munkájában 1690-ben, bár széles körökben ez csak *Montesquieu L'esprit des lois* (A törvények szelleme) című munkájával vált ismertté. Csak a tiszta szervezeti elkülönülés biztosítja a jogszerűséget, ez óvja meg az állampolgárt a túlkapásoktól. Úgy tűnik, hogy a zsinat könnyelműen feladta ezt a garanciális biztosítékot.

Nem helyes az, hogy egy lelkes akkor is ellátja lelkesi funkcióit, ha országgyűlési képviselővé választják – e probléma szabályozása hosszú ideje húzódik. A református szabályozás helyességét *Balog Zoltán* jogi helyzete is igazolja. De a tekintetben is követhetnénk a református törvényhozást, hogy fegyelmi okk kellene minősíteni azt az esetet, amikor valamelyik lelkes a házassági kötelekét neki felróható okból bontotta fel. Még az ausztrál világi törvényhozás is szükségét látta, hogy az ilyen személyt joghátránnyal sújtsa.

Túróczy Zoltán írta, hogy az egyházat kívülről nem lehet elpusztítani, hanem csak belülről. Ezért nagyon kell vigyázni arra, hogy az egyház tartóoszlopait ne gyengítsük meg, mert személyesen felelősek vagyunk az egyház koporsójába vert minden egyes szögért.

Még ha az egyházjogot az egyház szempontjából „szükséges rossznak”, nem öncélként tekintjük is, kötelesek vagyunk az egyház jogrendjét minden erőnkkel és tehetségünkkel óvni és megvédeni.

A szerző jogász, nyugalmazott egyetemi magántanár

Úrvacsorai közösség az ebédlőben is

Könny szökött a szemébe, ahogy átélte az úrvacsorát. Ez a mostani egészen más volt, mint a korábbiak. Ott állt a templom oltárterében, testvéri körben, s a kovásztalan kenyérből tört falattal és a korty borral magához vette Krisztus testét és véré. Majd engedett a szokatlan hívásnak, és odatért az oltárhoz, ahol egy igével és a homlokára rajzolt kereszttel személyes áldásban részesült, s ismét érzékenyült...

FOTÓ: HULEJ ENIKO

A kecskeméti evangélikus gyülekezetben nagycsütörtökön olyan úrvacsorai közösséget éltünk át, mely a templomban kezdődött, és a napközi otthon ebédlőjében folytatódott. Ugyanaz a kovásztalan kenyér volt az asztalon mindkét helyen, jelezve ezzel, hogy az utolsó vacsorakor Jézus és tanítványai között a szentség elrendelése és a vacsora asztalközösség is megvalósult. E rendhagyó istentisztelet ezúttal része volt az idősök havi klubnapjának, de az ajtó nyitva állt a fiatalabbak előtt is. Öröm volt tapasztalni, hogy ők is éltek e lehetőséggel...

■ H. E.

Országos irodai ünnepi istentisztelet

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának és a püspöki hivataloknak a munkatársai nagycsütörtökön közösen vettek részt ünnepi istentiszteleten az iroda tárgyalótermében. Az igehirdető, illetve a liturgia vezetője *dr. Fabiny Tamás* püspök volt, a szolgálatban *Balogh Éva* kórházlelkész segítkezett.

Az utolsó vacsora emléke-

■ B. A.

Folyóirat-ajánló

Megjelent az Ordass Lajos Alapítvány független evangélikus teológiai és kritikai lapjának, a *Keresztyén Igazságnak* az idei első száma. Rövid ajánló a tartalomról.

2010. december 27-én istentisztelet keretében került sor *id. Kendeh György* emléktáblájának megáldására. A tábla a kistarcsai szeretetotthon falán állít emléket a mártírsorsú lelkesnek. Az istentiszteleten *Ittész János* püspök hirdette az igét. Prédikációja olvasható a folyóirat elején.

A tanulmányok sora *Fabiny Tibor* igaz tanításról szóló előadásának első részével indul, melyben lutheri teológusként vizsgálja a hit, hitvallás, tanítás, dogma kifejezéseket, majd bemutatja az igaz tanítástól elhajló egykori és mai eretnek tanításokat.

Ittész Gábor Melanchthonról alkotott képünket alakíthatja, árnyalhatja és színesítheti érdekes tanulmánya segítségével, amelyben Luther munkatársának levelét elemzi.

Folytatódnak *Guóth Emil* gondolatai, melyeket az elmúlt őszön tartott „ügnök-

konferencia” kapcsán fogalmazott meg.

A szerkesztők három, a közelmúltban megjelent könyvre is felhívják az olvasók figyelmét.

Böröcz Enikőnek a 2010. őszi számban írt tanulmányához kapcsolódó olvasói levél és a szerző válasza zárja a *Keresztyén Igazság* ez évi első számát.

A folyóiratszám ára 400 forint. Kapható a *Huszár Gál* papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-6329), vagy megrendelhető az Ordass Lajos Alapítványnál (1171 Budapest, Lenkeház u. 7.).

Magazinesított Újszövetség

Képes magazin formájában jelentették meg az *Újtestamentumot* Németországban hűsvétra.

A kiadóban, *Andreas Volleritschben* két éve fogant meg a gondolat, hogy fogaszthatóbb formában kellene közzétenni, mert igen csak fáradságos egy apró betűs Bibliát végigolvasni.

A múlt héten megjelent magazin 244 oldalas, ára 2600 forintnyi euró. Nemcsak Németországban, hanem Ausztriában és Svájcban is kapható az újságárusoknál, vasútállomásokon, repülőtereken. Harmincezer példányban adták ki.

A kiadó tervezi, hogy az *Ószövetséget* is közlésezi hasonló, képes formában.

▶ MTI

HIRDETÉS

Tízévesek a mezítlás Tappancs-táborok

A Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) legaktívabb munkája, a Tappancs 2001 óta rendez nyári táborokat, melyekben keresztyén fiatalokkal közösen sátorozunk elsősorban nomádok körülményei között, minden tábornapon Istennel osztozva Magyarország egy-egy gyönyörű erdején és mezején. A KIE a test, a lélek és a szellem megmozgatására és edzésére irányuló célkitűzésének megfelelően mindennap tartunk bibliáorát, áhítatokat, sportolunk és persze rengeteget játszunk is.

Idei táboraink a Bakonyban lesznek, a Cuha-patak völgyének Bakony-szentlászló melletti szakaszán. A táborok beosztása és vezetőik:

- **Július 6–16.:** kótatábor lányoknak (14–18 év); vezető: *Székely Ágota*
 - **Július 16–26.:** sáortábor fiúknak (10–14 év); vezető: *Koren Balázs*
 - **Július 26. – augusztus 5.:** sáortábor lányoknak (10–14 év); vezető: *Bökönyi-Benedek Csengele*
 - **Augusztus 5–13.:** kótatábor fiúknak (14–18 év); vezető: *Zalán András*
- Jelentkezni május 15-ig lehet. Az ehhez szükséges jelentkezési lap letölthető a munkánk honlapjáról, a www.kie.hu/tappancs oldalról vagy kipostázásra telefonon kérhető *Buzás Erzsébettől* a 20/770-3316-os telefonszámon.

HIRDETÉS

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány felvételt hirdet Protestáns Felsőoktatási Szakkollégiumába (1121 Budapest, Eötvös út 35.)

Információk a szakkollégiumról és a felvételi feltételekről a www.mpta.hu honlapon vagy az 1/391-9050 telefonszámon hétfőtől csütörtökig 9–13 óráig. A jelentkezés beérkezési határideje 2011. május 23.

Meghívó

Az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. §. alapján május 6-án, pénteken 14 órára a gyöngyösi evangélikus gyülekezeti házba (Gyöngyös, Arany János u. 6.) egybehívjuk. Az ülés várhatóan 18 óráig tart. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Isten áldása legyen együttlétünkön!

Benczúr László egyházkerületi felügyelő, dr. Fabiny Tamás püspök

Istentiszteleti rend • 2011. május 1.

Hűsvét ünnepe után 1. vasárnap (Quasi modo geniti). Liturgikus szín: fehér. Lekció: Jn 20,19–29(30–31); 1Jn 5,4–10a. Alapige: Ez 11,19–21. Énekek: 388., 214.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bolba Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv., konfirmáció) Balicza Iván; du. 6. Bolba Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Félé** de. 10. (úrv.) Missura Tibor; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebütök M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Cselovszky Ferenc, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. negyed 12. (családi) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., konfirmáció, családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Zsíros András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Zsíros András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Összeállította: BODA ZSUZSA

„Nagymajtényi síkon letörött a zászló...”

A szatmári békekötésről

A szabadságharcot végigkísérő pénzügyi és katonai nehézségek miatt felerősödő belső ellentétek mellett a Rákóczi-szabadságharc hanyatlásának és bukásának fontos oka volt a nemzetközi helyzet kedvezőtlen alakulása.

A nemzetközi erőviszonyok a szabadságharc folyamán mindinkább a *Habsburgok* javára tolódtak el. Kitörésekor a spanyol örökösödési háború (1701–1714) elvonta a Habsburg-erőket a hazai hadszíntérről, viszont az évek során a császári udvarnak és szövetségeseinek *XIV. Lajos* francia király felett aratott győzelmei következtében növelni lehetett a Magyarországra vezényelt császári seregek létszámát. A háború miatt meggyengült *XIV. Lajos* anyagi támogatásának elmaradása nehéz helyzetbe hozta a magyar szabadságharcot. *Nagy Péter* orosz cárt a Habsburgokkal szövetséges svéd király oroszországi hadjárata és a török háború akadályozta meg abban, hogy fegyveresen beavatkozzon Rákóczi oldalán.

A szabadságharc elbukott.

A fejedelem 1711 februárjában Lengyelországba utazott, hogy Nagy Péter cárt rábírja a segítségnyújtásra. A kuruc sereg vezetését *Károlyi Sándor* tábornagra, kuruc főparancsnokra bízta. Ő – a fejedelem egyetértésével, válaszolva *Pálffy János* gróf, tábornagy levelére – újra kezdeményezte az osztrákokkal a korábbi években elkezdett, de időközben félbeszakadt tárgyalások folytatását. A leveleket *Komáromi Csipkés György* debreceni főbíró közvetítette. A tárgyaló fél *Pálffy* lett. *Károlyi* kegyelmet kapott, és március 14-én hűségesküt tett a császárnak.

Pálffy – miközben csapatai szinte ellenállás nélkül nyomultak előre – beleegyezett abba, hogy általában a kurucokat illető kegyelemről és a politikai rendezésről is tárgyaljon. A „kuruc” *Károlyi* és a „labanc” *Pálffy* mindketten azon voltak, hogy a Magyarország érdekeinek leginkább

megfelelő kompromisszumos békefeltételeket kidolgozzák és elfogadják a harcban megfáradt felekkel.

Rákóczi továbbra is az orosz segítségben reménykedett.

A békeegyezmény feltételeit végül a két fél háromszáz éve, 1711. április 29-én fogadta el, Rákóczi jóváhagyása nélkül. Másnap a kuruc főszereg maradéka, mintegy tizenkétezer ember a Szatmár melletti majtényi síkon főtisztjei eskütételére – a béke értelmében mindazok, akik leteszik a hűségesküt a császárnak, kegyelmet kapnak, a földesurak visszakapják elkobzott birtokaikat –, illetve a zászlók átadására gyűlt össze. Elképzelhetjük a közhangulatot!

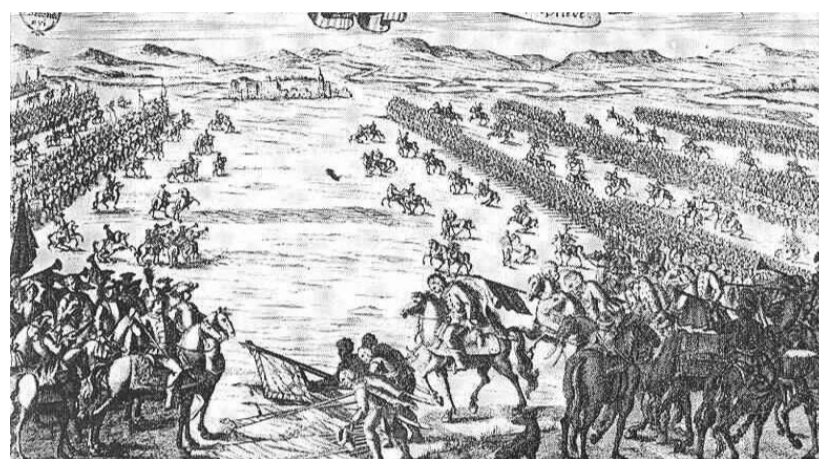
A két tábor főtisztjei április 30-án Szatmáron írták alá a megegyezés szövegét, ezen a napon osztották ki a

részben megőrizhette a Habsburg Birodalmon belüli önállóságát, ellentétben például Csehországgal, amely az 1620-as fehérhegyi vereség után teljesen betagozódott a Habsburg Birodalomba.

A császáriak szinte tetszésük szerint bánhattak volna a legyőzöttekkel. Emberséges következménye volt a békekötésnek az, hogy elmaradtak a kivégzések, bebörtönzések.

Rákóczi nem a hűségesküt, inkább az emigrációt választotta. A fejedelem politikailag az egyházak egyetértését valotta és munkálta. A szabadságharc kezdetén meglévő ezernél több templomukhoz a protestánsoknak a szatmári békéig további hatását sikerült visszaszerezniük.

A békekötés után ismét nehéz évtizedek következtek a hazai protes-

menleveleket a szabad elvonuláshoz, a szabadságharc tisztjei és katonái, a menekülők, családtagok pedig megindultak hazafelé. Fegyverüket megtarthatták, zászlóikat a földre szúrták.

A békeegyezmény biztosította a nemesi jogok fenntartását, a hagyományos rendi szervezetek törvényes működését, a háború során tisztírtangot szerzett parasztkatonák szabadságot nyertek a jobbgyi terhek alól – de ez a gyakorlatban csak helyel-közzel valósult meg. A rendi szervezetek fennmaradása biztosította azt, hogy Magyarország legalább

tantizmusra: a szabadságharc sikerei és a kompromisszumos béke következtében ugyan a teljes körű, erőszakos ellenreformáció megszűnt, de a protestánsok jogfosztottsága továbbra is megmaradt, és a „csendes ellenreformáció” majd hetven éve alatt arányuk tovább csökkent Magyarországon. A Habsburg-rezsim hol finomabb, hol durvább módszerekkel továbbra is ott ártott, ahol csak tudott. (Például *III. Károly* uralkodása első évtizedében száznegyven templomot vett el.)

■ BARCZA BÉLA

ERŐS VÁRAK

A marosvásárhelyi vár

Romániában Marosvásárhely városában él a legtöbb magyar. A 2002-es népszámláláskor több mint hetvenezres magyarság lélekszáma azonban folyamatosan csökken, az itthoni magyarságra is jellemző demográfiai problémák mellett a kisebbségi lét velejárájaként is. Bármilyen kiábrándító belegondolni, bármily szentségtörés leírni, a polgármesteri székéből 2000-ben távozott *Fodor Imrét* várhatóan soha többé nem követi már honfitársunk e tisztségben az erdélyi településen. A város múltját azonban nem lehet eltörölni, nagy lélekszámú magyar közössége kisebbségi sorban is fontos bástyája a külhoni magyarságnak.

Olyan erősség, mint az egykoron Székelyvásárhelynek nevezett település ma is álló vára. Helyén a 14. században domonkos, később ferences templom és kolostor emelkedett. Első erődítését *Báthory István* erdélyi vajda 1492-ben végeztette. A következő várépítkezés 1602-ben vette kezdetét. Az erdélyi harcok, Habsburg-zsoldosok támadása, török és tatár betörések nyomán szükségessé vált a csatározások során sokat szenvedett város védelme.

Elsőként fából készült palánkvárat

emeltek, faanyaggal erősített bástyákkal. Több évtizedbe telt, míg ezeket tartós és valódi védelmet nyújtó anyaggal helyettesítették – tégláról téglára –, vastag falakat és hét bástyát emelve, a várat árokkal körülkerítve. Az építkezések anyagi fede-

és céhmesterek állták és látták el. Ezért nevezik ezeket többek között Vargák, Szabók és Kádárok bástyájának.

Az erődítmény legimpozánsabb épületrésze az erdélyi hitújítás időszakától, a 16. század közepétől a re-

zetét, kivitelezését és az egyes védelmi pontok felügyeletét – a kor szokásainak megfelelően – helyi céhek

formátusokat szolgáló ódon vártemplom.

■ REZSABEK NÁNDOR

Zöld hírek innen-onnan

Fekete István írásait olvasva sokszor találkozhatunk ezzel a mondattal: kiált a haris. Nem is mond többet róla az író, talán mert akkor még hétköznapi, természetes volt ennek a madárnak a jelenléte. Latin neve, a *Crex crex* valószínűleg az állat hangjára emlékeztető hangutánzó szó.

Sajnos ma már nem olyan természetes, magától értődő jelenség, hogy kiált a haris. Ugyanis ez a madár Földünk északi féltekéjének egyik legsérülékenyebb faja. Az utóbbi években drasztikusan csökkent az egyedszáma Magyarországon is. Mint megannyi más állatfaj, a haris esetében is elsősorban az élőhelyek megszűnése, átalakulása okozza a jelenséget. E madár élőhelyei a nedves rétek, kaszálórétek, ártéri ligetek. Hazánkban jelentős populációja élt, ám a múlt századi folyószabályozások megkezdése óta rohamosan csökkent azon területek száma és nagysága, amelyek alkalmasak a faj megtelepedésére. Az utóbbi évtizedekben történt további lecsapolások és vízrendezések még tovább csökkentették a még megmaradt élőhelyek számát, amelyek közül sok felaprózódott.

Az egyre inkább csapadékszegény, aszályos időjárás tovább rontja a vize élőhelyek minőségét, és sérülékenyíti teszi az egyébként is kisszámú állományt. Sajnos ami az emberek számára megkönnyíti a munkát, az sokszor az állatok pusztulását okozza. A haris esetében a géppel végzett kaszálás lehet végzetes, ugyanis a fészkek akár kilencven százalékát is megsemmisítheti. A fiókák kikelése után pedig a gép elől a fű közé menekülő állatokat pusztítja el a kasza.

Sok gazda, akinek a kaszálóján megtelepszik a haris, nem jelenti be e fokozottan védett, veszélyeztetett faj jelenlétét, ebben az esetben ugyanis a madár fészkelésének védelme miatt éppen a legértékesebb első kaszálásokat nem végezhetné el a földjén, ami jelentős jövedelemkiesést jelentene számára. A kompenzációs jogi és anyagi feltételeit is meg kell teremteni ahhoz, hogy hatékonyabb lehessen a faj védelme.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

Nem csak a természetvédőket döbbenette meg az a hír, hogy vadászok kezdeményezésére esetleg feloldhatják bizonyos védett fajok vadászati

Haris

tilalmát. Az indokok között szerepel a túlszaporodással járó károkozás.

Tény, hogy például a kormoránok időnként óriási pusztítást végeznek a halastavak halállományában, az egerészölyvek pedig nemcsak a pockokat szedik össze, hanem a kinyulakat is, mégseme fogadható el a védelem feloldása és a vadászhatóság engedélyezése. Más megoldást kell keresniük az illetékeseknek ezekre a problémákra.

Gondolom, arra sokan kíváncsiak, hogy a szalonkák milyen pusztítást végeznek – vagy talán az ő vadászhatóságuknak egészen más oka lenne?

Az *Üzenet az Araratról* rovat legutóbbi írása a Vértesben végrehajtott békamentésről tudósított. Örömteli, hogy egyre többen vesznek részt önkéntesként a természetvédelem különböző akcióiban. Ugyanakkor Ausztria Karintia tartományából olyan hírek érkeznek, hogy az ott összegyűjtött békákat kilopkodják a gyűjtőedényekből. Különösen a nagyobb példányokat válogatják ki, amelyeknek nagyobb a combjuk. A hírek szerint az elkövetők olaszok, akik – úgy látszik – mindenre képe-

sek egy rántott békacombért. Míg az egyik oldalon a természetvédők mindent elkövetnek a védett fajok megmentéséért, a másik oldalon még elszántabbak a lelkiismeretlen nyereszkedők.

A japán földrengés és a cunami következtében megsérült atomerőművek tragédiája talán azokat is elgondolkodtatja, akik eddig felszínesen kezelték az emberiség növekvő energiafelhasználásának problémáját. Az olcsó és biztonságos atomenergia mítosza megdőlt.

De be kell látnunk azt is, hogy nem csak az atomenergia veszélyeit kell átgondolni. Néhány éve biztató megoldásnak tűnt a biodízel, ma azonban, amikor egyre több benzinkútnál tankolhatunk ebből az üzemanyagból, már tudjuk, milyen óriási ára van ennek az alternatívának is. Az alapanyagként szolgáló kukoricát, napraforgót vagy egyéb növényt ugyanis olyan országokban természetlik a multinacionális cégek, ahol óriási az inség. A megtermelt élelmiszert pedig nem az ottani lakosság táplálására fordítják, hanem üzemanyagot gyártanak belőle a fejlett országok fogyasztói számára.

Mindenkinek meg kell értenie, hogy a fogyasztás csökkentése nélkül rövid időn belül feléljük a még rendelkezésünkre álló természeti kincseket, és akkor senkinek sem lesz elegendő tiszta vize, élelme, tiszta levegője. A televízióban fut egy reklám, amely egy bizonyos bankkártyát reklámoz, de mellette a fenntartható életmódot is népszerűsíti, amely tényleg megfizethetetlen. Te mikor kezded?

■ Összeállította: S. A.

Kérdésünk: Mi a neve egyházunk természetvédelemmel foglalkozó munkacsoportjának? A megfajteket a 20/824-8100-as telefonszámon vagy az aniko.santa@lutheran.hu e-mail címre várjuk.

Az előző rejtvény megfejtése: tizenkét békafaj honos Magyarországon. Nyertesünk *Málikó Ildikó* Gyórból.

EVÉL & LEVÉL

Kiút a zsákutcából

A Magyar Szakképzési Társaság humán tagozata és a Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium április 6-án szakképzési konferenciát szervezett. A budapesti rendezvényen a moduláris szakképzésről, a vizsgáztatás tapasztalatairól és az egészségügyi szakképzésben tervezett változtatásokról volt szó.

Megtudtuk, hogy a moduláris szakképzési rendszer – mely eredetileg az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésre készült – egyáltalán nem vált be az iskolarendszerű oktatásban, hiszen lehetetlenné teszi a tananyag tantárgyasítását, a tantárgyfelosztást, sőt az órarendkészítést is.

A vizsgáztatás tapasztalatai a jónak mondható eredmények ellenére is nagyon lehangolóak. A vizsgatevékenységek száma, tartalma, időbeli elosztása rendkívül megnehezíti a munkát, a lebonyolításra vonatkozó szabályok betartása – a májusban, júniusban még javában folyó középfokú oktatás és érettségiztetés mellett – szinte lehetetlen feladat.

A tervezett változtatások a korábbi tanulmányi évek alatt teljesített tudás beszámíthatóságán alapszanak. Erre óriási szükség van, mert mint például az ápolóképzés kapcsán kiderült, a három év oktatási időbe nem fér bele (!) a kötelezően teljesítendő négyezer-hatszáz óra.

Raul Edit, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Egészségügyi Ágazati Humánforrás-stratégiai Főosztályának vezetője szerint tisztában vannak azokkal, hogy a jelenlegi rendszer, sőt még az új elképzelések is számtalan ellentmondást tartalmaznak – ezek feloldása komoly kihívás az ágazat számára. Most a korábban elhamarkodottan hozott intézkedések helyett alaposan átgondolt, igazán jó koncepcióra törekednek. Cél, hogy ez alkalmazkodjon a gazdaság igényeihez, átláthatóbbá, költséghatékonyabbá tegye a TISZK-eket (társági integrált szakképző központok).

A szakközépiskolákat érintő talán legfontosabb változás a régi-új képeztető érettségi bevezetése (visszahozása) és a szaktanácsadói rendszer felélesztésével kapcsolatos elképzelések megvalósítása.

Vízvári László, az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet főigazgatója az elhangzottakat konkrétan az egészségügyi szakképzésre (ápolóképzésre) vonatkoztatta, és a gyakorlatban jól használható megoldási javaslatokkal egészítette ki.

BALIKÓNÉ NÉMETH MÁRTA (*Eötvös József Evangelikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola, Sopron*)

HIRDETÉS

A Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Irodájának Diakóniai Osztályára várjuk intézményi referens munkakörbe leendő munkatársunk jelentkezését, ha rendelkezik szociális alapvégzettséggel és szociális vagy gyermekjóléti intézmények menedzsmentjében szerzett tapasztalattal. Az önéletrajzokat a terezia.gombos@lutheran.hu címre kérjük küldeni 2011. május 15-ig.

HIRDETÉS

A BÉRES ALAPÍTVÁNY JÓTÉKONYSÁGI KONCERTJE

A DAGANATOS BETEGEK MEGSEGÍTÉSÉRE

2011. május 14., szombat 19:00
a Pesti Magyar Színházban (1077 Budapest, Hevesi S. tér 4.)

Közreműködik: Danubia Szimfonikus Zenekar
Szólista: Fülel Balázs zongoraművész
Vezényel: Héja Domonkos

A koncertet Liszt Ferenc emlékének ajánljuk.

Program:
Erkel Ferenc Hunyadi László-nyitány
Duborvay László III. zongoraverseny Liszt Ferenc tiszteletére
Liszt Ferenc A-dúr zongoraverseny
Liszt Ferenc Les Preludes

Az est fővédnökei:
Mádl Dalma és Schmittné Makray Katalin

A Béres Alapítvány a koncert teljes bevételével az Országos Onkológiai Intézetet támogatja. A befolyt összegből olyan speciális ágyakat vásárolnak, melyek a nagy fájdalmakat viselni kényeszerűlő betegek szenvedését képesek könnyíteni.

Belépők kaphatók a Pesti Magyar Színház jegypénztárában.
További információk: www.beres.hu

Pénzadományait is köszönjük!
A Béres Alapítvány számlaszáma:
OTP 11703006-20056326

BÉRES A daganatos betegekért

HIRDETÉS

Meghívó

Szakmai fórumot rendez a családról a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) „*De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!*” (Józs 24,15) címmel május 5-én 10 és 16 óra között a MEÖT kápolnájában (1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.).

Programtervezet:

- 10.00: Nyitóáhitat – *Kalota József* ortodox érseki vikárius
- 10.30: Bevezető előadás a család szerepéről – *Szászfalvi László* államtitkár
- 11.00: 1. főelőadás: *A hagyományos családmodell válságjelei* – *Balog Piroska* egyetemi adjunktus
- 11.30: Korreferátumok: *Házassági felkészítés* – *Illés Dávid* református lelkész; *Preabortív gondozás* – *Mágori Katalin* védőnő
- 11.45: Fórumbeszélgetés
- 12.00: Szünet, büféebéd
- 12.30: 2. főelőadás: *A családi élet mint feladat és ígéret* – *Komlói Piroska* egyetemi docens
- 13.00: Korreferátumok: *Válóháló* – *Paksy Sándor* lelképásztor; „*Vegyes házasság*”, *házasság gondozás* – *Bencze András* evangélikus püspökhelyettes
- 13.15: Fórumbeszélgetés
- 13.30: 3. főelőadás: *Generációk együtt* – *Steinbach József* református püspök
- 14.00: Korreferátumok: *Generációk között* – *Kovács Ildikó*, a MEÖT Női Bizottságának baptista tagja; *Stafétaátadás* – *Csernák István* metodista szuperintendens
- 14.15: Fórumbeszélgetés
- 14.30: Zárómádság, áldás – *Bóna Zoltán* MEÖT-főtítkár

HIRDETÉS

Koncertmeghívó

A kelenföldi evangélikus templomban (1114 Budapest, Bocskai út 10.) május 7-én, szombaton a 16.30-kor kezdődő szeretetvendégségen *Völgyessy Szomor Fanni* énekesnő *Vár rád az élet* címmel filmvetítéssel egybekötött koncertet ad. Minden kedves érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

HIRDETÉS

Meghívó

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejövetele május 2-án 18 órakor lesz a Háló helyiségében (1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8., Kárpátia udvar III. lépcsőház II. em.). Témája *Hidász Ferenc* ferences rendi szerzetes előadása *Jelizaveta Fjodorovna vértanú és Árpád-házi Szent Erzsébet* címmel. Mindenkit szeretettel vár a társaság vezetősége.

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy dr. Keszthelyi Lajosné sz. Lándori (Sztehlo) Sára gyémántdiplomás fizikus-matematikus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem volt tanársegéde, a Gamma Művek és a Mediso Kft. tanácsadó fizikusa, a Stehlo Gábor Alapítvány volt titkára április 14-én, 84 éves korában elhunyt.

Temetése május 4-én de. 11 órakor lesz az evangélikus egyház szertartása szerint a Farkasréti temető Hóvirág utcai ravatalozójában.

Gyászolják:
férje, rokonai és barátai

HALÁLOZÁS

„Én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok.” (Ézs 43,19) Fájdalommal tudatom, hogy édesanyám, dr. Kőhádi Attiláné született Márfyldi Éva életének 78. évében, április 11-én csendben, békében hazatért Teremtőjéhez. Búcsúztatása május 7-én 14 órakor lesz az Óbudai temetőben.

Kőhádi Dorottya evangélikus lelkész, médiareferens

**FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!**

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

MAGYAR BIBLIATÁRSULAT ALAPÍTVÁNY

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik 2010-ben adójuk 1%-ával munkánkat támogatták!

Adószámunk: **19700739-2-43**

Az összeget a „Biblia az árvíz- és iszapár károsultak részére” akciónk során használtuk fel. Kérjük, támogatása továbbra is a Biblia fordításának, kiadásának és terjesztésének ügyéért!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Senkinek se tartoztatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki a másikat szereti, betöltötte a törvényt. Róm 13,8 (3Móz 19,18; Jn 20,19–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 116) Riasztó jelenség lett mára a gazdaságban a körbeartozás. Az anyagi hiányában az egymás termékeire, munkájára építő vállalkozások gyakran megbénulnak. Lehetetlenné válik a továbblépés, a fejlődés. Az apostol a törlesztésre biztat, de nem pénzügyi értelemben. Ahhoz, hogy életünk alapjaiban rendeződjék, az általa említett egyetlen tartozást kellene csak megadnunk egymásnak!

Hétfő

Én tanítottam jární Efraimot, kézen fogtam őket, de ők nem tudták, hogy én viseltem gondjukat. Hós 11,3 (2Pt 3,15; Ézs 42,10–16; Róm 14,1–12) Isten kétségbe ejtően távolinak tűnt. Mintha elrejtőzött volna Efraim elől... Pedig nem ő volt a hűtlen! Tudnia kellett volna a népnek, hogy ha ők nem állnak el Istentől, Isten sem fordul el tőlük. A későbbi énekköltőnek nem csak gyermekkori tapasztalata lehetett: „Gondot visel reám, / És este úgy, mint reggel / Ő áld meg segítségemmel, / Kegyelmes, jó Atyám.” (EÉ 337)

Kedd

Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem. Fil 4,13 (Zsolt 118,14; Jób 42,7–13/14–17; Róm 14,13–23) Élete során sok nélkülözés zúdult Pál apostolra. Mégsem lázadt a sorsa ellen. Megtanulta, hogy a körülményei között elégedett legyen. Most is, börtöne mélyén az ítéletre várva, hálát ad a gyülekezet gondoskodásáért. A szabadulást azonban nem emberektől, hanem Istentől várja. Ezért tud erős maradni a legkiszolgáltatottabb helyzetben is.

Szerda

Istenem, ne hagyd el késő vénségemben sem, míg csak hirdethetem hatalmadat, nagy tetteidet a jövő nemzedéknek. Zsolt 71,18 (ApCsel 20,24; 1Pt 1,22–25; Róm 15,1–6) A szoltáros félt az öregségtől. Társai lassan elmentek mellőle, az ottmaradtak háborgatták. Testét betegség gyöngítette. Helyzetét azonban nem látja céltalannak. Küldetését ismerve Istenhez kiált. Hangja ugyan a halál könyörtelenségét idézi, hite azonban az örök élet reményét sugározza.

Csütörtök

Füvet sarjatszaz az állatoknak, növényeket a földművelő embernek, hogy kenyeret termeljen a földből. Zsolt 104,14 (Mt 6,11; Jn 17,9–19; Róm 15,7–13) A belvíz áztatta magyar földekről főlemeli tekintetünket a zoltár. A világot uráló Teremtőt látjuk, aki fölkelte és lefekteti a nappalt, határt szab az áradásnak, és minden élő fejlődésre serkent. A földön a jóság és a szépség ünnepe tavaszian, a rossz és a gonosz pedig kiszorul a teremtésből.

Péntek

Krisztus mondja: „Ha egy embernek száz juha van, és eltéved közülük egy, nem hagyja-e ott a kilencvenkilencet a hegyekben, és nem megy-e el megkeresni az eltévedtet?” Mt 18,12b (Jer 2,27b; Lk 23,50–56; Róm 15,14–21) A juhát kereső ember képében Isten szeretete rajzolódik elénk. Ő nem nézi közönyösen az eltévedt ember vészterhes önállósodását. Utánunk jön, hogy el ne vesszünk sem az ő, sem egymás számára. Türelemesen és fáradhatatlanul keres bennünket egyenként, amíg meg nem talál.

Szombat

Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk. Saját gyülekezetünket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták! Zsid 10,24–25 (Zsolt 84,5; Jn 12,44–50; Róm 15,22–33) A keresztyén gyülekezet megtartó közösség. Aki oda tartozik, társakra lel. A gyenge megerősödik, a szomorú vidámabb lesz, a gyászban élő megvigasztalódik. Ha ránk ijesztenek a mindennapok, a gyülekezetben kölcsönösen bátoríthatjuk egymást. Isten nem akarja, hogy egyedül magunkra kelljen hagyatkoznunk!

■ DR. BÁCSKAI KÁROLY

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 1-jétől május 8-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.04 / MR6 – A régió rádiója Kapocs (vasárnapi ökumenikus műsor)</p> <p>8.08 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.vorosmartyradio.hu)</p> <p>9.00 / Viasat History A középkori gondolkodás</p> <p>15.50 / Duna Tv II. János Pál pápa magyar földön</p> <p>16.05 / m1 A nagymama (magyar tévéjáték, 1985) (77')</p> <p>21.30 / Duna Tv Ennio Morricone: Dal az elrejtett Istenről (koncertfilm)</p> <p>0.20 / TV2 Napfivér, Holdnővér (olasz film, 1972)</p>	<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>10.00 / Torony Rádió (Békés) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása</p> <p>14.45 / Duna Tv Nyelvőrző Nyelv – szöveg – játék</p> <p>15.25 / Duna Tv Kastélyok és kúriák A turai és a gödöllői kastély</p> <p>18.30 / PAX A békeség hírnöke (baptista magazinműsor)</p> <p>21.00 / Filmmúzeum A jelölt (amerikai filmdráma, 1972) (110')</p> <p>21.00 / Duna Tv Mrs. Ratcliffe forradalma (angol–magyar játékfilm, 2007) (99')</p>	<p>10.00 / Duna Tv Múlt idő '90 (magyar dokumentumfilm-sorozat) A csernobili katasztrófa</p> <p>10.15 / PAX Fény előttem, fény utánam Türmezei Erzsébet portréja</p> <p>14.35 / Kossuth rádió Tér-idő. Gondolatok a bűnről 1. rész</p> <p>19.00 / Bartók rádió Társalgó a kultúráról</p> <p>21.00 / Duna Tv Nil táborok (lengyel játékfilm, 2009) (120')</p> <p>23.00 / Petőfi rádió Akusztik. Palya Bea</p> <p>23.05 / m1 Zegzugos történetek. Tabán</p> <p>23.35 / Duna Tv ...a kenyérben a lelkünk is benne van (magyar dokumentumfilm)</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>14.45 / Duna Tv Élő népzene 30. országos táncszínházalkotás</p> <p>15.15 / Duna Tv Magyar elsők Az első magyar árvaház</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Rádiószínház Lázár Ervin négyesgöletű kerek könyvespolca</p> <p>21.00 / Duna Tv Etüdök gépzongorára (orosz játékfilm, 1976) (98')</p> <p>21.45 / Bartók rádió Hang-fogó. Benne: Mozart: Kis éji zene K. 525.</p> <p>23.35 / m1 Múlt-kor (történelmi magazin)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.05 / Kossuth rádió A Hely (riportműsor)</p> <p>13.20 / Bartók rádió Hangverseny délidőben Szabadi Vilmos (hegedű) és Bársony Péter (mélyhegedű) hangversenye</p> <p>13.55 / m2 Sírjaik hol domborulnak?</p> <p>14.20 / Duna Tv Talpalatnyi zöld</p> <p>18.10 / Duna II. Autonómia Lyukasóra (irodalmi műsor)</p> <p>21.00 / Duna Tv Ez a te életed (német játékfilm, 2007)</p> <p>21.40 / m1 Ellopott élet (olasz tévéfilm, 2007) (109')</p> <p>22.55 / HBO Puskás Hungary (magyar életrajzi film, 2009) (117')</p>	<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>13.45 / m2 A kalandozó. Svájc csúcsaitól az erdélyi hegyekig</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zenészerzője: Arcangelo Corelli</p> <p>16.35 / Duna Tv Egy kis művészet. Michelangelo: Az utolsó ítélet</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Rádiószínház. Lázár Ervin sokszögletű kerek könyvespolca</p> <p>22.10 / m2 Ambíció (amerikai kisjátékfilm, 1991)</p> <p>22.30 / Kossuth rádió Esti beszélgetés – tudományról</p> <p>22.30 / Duna Tv A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara Liszt: Les Préludes</p>	<p>6.20 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>16.35 / Duna Tv Napok, évek, századok Tökécszi László műsora</p> <p>17.00 / Bartók rádió Klasszikus és dzsessz Götz Nándor szoprán- és alt-szaxofon koncertje</p> <p>20.30 / m2 A calabrai fiú (olasz filmdráma, 1987) (105')</p> <p>21.00 / Duna Tv El Greco (görög–spanyol játékfilm, 2007) (113')</p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu)</p>	<p>6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu)</p> <p>7.10 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Körmentről Igén hirdet Szabadi Iván lelkipásztor</p> <p>20.30 / m1 Evangélikus magazin</p> <p>10.55 / m1 Református ifjúsági műsor</p> <p>15.05 / Bartók rádió Jubiláte Deo Évszázadok egyházi muzsikája</p> <p>21.04 / Kossuth rádió Május Szép Ernő jelenetét rádióra alkalmazta Sári László</p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:

Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu),

Ecseédi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu),

Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

